

ఆంధ్రమిత్ర

308529

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2.

జెన్నపట్టణము 1915 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9 వ తేది గురువారము

No 138

నంపుటము. ౨.

రాక్షసనామ సంవత్సర శ్రావణ బహుళ అమావాస్య 3౦.

సంచిక ౧౩౮

గాంధీర్వ పూటు హార్మోనియములు.

హిందూస్థాని కన్యాటక కీర్తనలకు తగినట్లుగా ప్రత్యేకము రియారు చేయబడినవి.

1 నెం. పూటు రూ॥ 20-0-0 8 సం॥ గారంటీ 2 నెం. పూటు రూ॥ 20-0-0 2 సం॥ గారంటీ వై హార్మోనియములు తృప్తికరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మావద్దను 17-లు మొదలు ఆ నెకయితర హార్మోనియములగులభు. ఉపాధ్యాయులు లేకనే స్వయముగా హార్మోనియంవాయించ నేర్చుకొనుటకు తగిన గ్రంథమునం దిప్పుడు శ్రీమాన్ బల్లారికృష్ణమా చార్యుల వారి నాటకపాటలు సహాగలవు విశేషముగా ఖగ్యగుయన్న విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతుడు. వెల 2రూపాయల మాత్రమే. రోజుక, సింగరు, రాలీ, సర్, హంబరు, ట్రయింపు నేకల్ను కావలసినవారు మాకు వ్రాయుడు.

మద్రాసు పోర్టు సెల్లయింగ్ ఏజన్స్ సి, 15 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

మోటారు బండ్లు

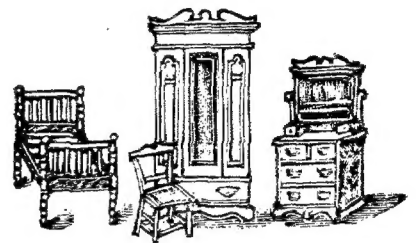
ప్రస్తుతము కాకినాడ నుండి కోటిపల్లి వెళ్లుటకు బండి మీద నుమారు ౧౦ గంటల కాలము పట్టుచుండెను. ఇదియు గాక మార్గమందు దొంగల భయముకూడ విస్తారముగా కలుగుచున్నది. ఈ దిగువ కంపెనీవారు ప్రయాణికుల సదుపాయమును నాలోచించి సెప్టెంబరు 15 తేదీనుండి గాని వీలును బట్టి అంతకుముందుగా గాని మోటారులను కాకినాడ నుండి కోటిపల్లి వరకు నడుపుటకు ఏర్పాటు చేసివారు. గమక ఆందరకు తెలియజేయడమొంది, మోటారుబండ్లు కావలసినవారు ఈ దిగువ కంపెనీవారికి వ్రాసిన మంచిది వారకగులవు.

The English Motor transit Company, Automobile Engineers
Proprietor, A. SUBBARAYADU
COCANADA.

ఇంగ్లీషు మోటారు ట్రాన్సిటు కంపెనీ,
ఆటోమొటోలు ఇంజనీయర్లు,

ఆచంట నువ్వారాయుడు ప్రాద్రయిటరు, కాకినాడ సచిత్రముగు కేటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మీకు గావలసిన సామానులన్నియు ఇతిర చోట్లకన్న మిక్కిలి సరసముగా నిక్కడ చిక్కనప్పు డెక్కువ వ్యయమేల తసికొనెదరు?

కుర్చీలు మొగలగు కొయ్యకనులను తేయు

డి. సి. రావు అండు కంపెనీ

జనరల్ కేటర్స్ రోడ్డు.

మదరాసు ఎస్. సి.

నాగపుర వస్తుప్రదర్శన కాలయం

గొప్ప గొప్ప వారిచే వేన వేలు

దియ్యబడిన పతకము.

యోగ్యతా పత్రములు పొందిన

అమృతాంజనము ఆన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము

అమృతశబ్దమూడినిగల

మాయమందుగాదు.

జీతీయింట నుండ దగినది.

వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.

అన్ని చోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది.

నకలుమంతులవలన మోసముగలుగును

పంచ బాష చీటి చూచి

కొనిన మోసముగలుగుదు

అమృతాంజనము

అంజన శబ్దమంతమునగల

సికలుమందుగాదు.

తలనొప్పులు, నాయువునొప్పులు, శార్వ

పునొప్పులు, కీళ్ళబొట్లు, పక్షవాతము,

వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు

వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది.

చక్కని డబ్బితో సహా

సీసానికి ఆణాలు.

వాడని వారుండగు

అమృతాంజనము డి.పొ. టి.

1౦౯, కేరిరోడ్డు, పోర్టు బొంబాయి.

ఈ. ౭. తంబుకెట్టి వీడి. జార్జిటౌను, మద్రాసు.

చంద్రగుప్తుడు పారసీకుడా?

చారిత్రకాంశాల కొక సమస్య.

పాశ్చాత్యులకు పారసీకులను బరగు పోలికలు పుట్టినవలన వారికి వారి పరిశోధకులైన డాక్టర్ డి. బి. స్పానరు గారు పూర్వపు హిందూ-శివతత్వ కల్పితములు : ద్వంద్వ పరమ సరమును, హిందూ శివ తత్వమును పారసీక నాగ రకము (మరియుండిన యొక మునుగురించి పంజాబు చారిత్రి) సంఘము వారి సమ్మతి యొక్క ప్రత్యేక వ్యాఖ్యను చేసివారు. అందు మధ్యమైన పూర్వ శిల్ప కళాకాండ్యమును విశిష్టించి తన్ని ర్యాజ్యవైఖరి పారసీక చతురముతో బోల్పించెదను. కలవిషయముల సరిపోలియుండుటచే పూర్వమునందు యశేతము పారసీక నాగరకమున జని నాచియుండవలయునని డాక్టరు గారు నిర్ధారించుచున్నారు. పూర్వ చరిత్రాశిల్పమునకు శిలాకాండములు వాడెను ల శిల్ప దక్షమంబులు (వార ప్రభులు మున్నగునవి మధ్య పాథకములు. వీనిని డాక్టరు గారు మధ్యమున పురాతన పా ర్యవంతుల నీతి ననుసరించి చారిత్ర సారాంశముల చేర్చివారు. తమ వాదమునకు నోడ్డుగు గత చారిత్రకారుల వచనంబులను గూడ సంప్రదించి వారు తుదకు, చంద్రగుప్తు మహా రాజు పారసీకుడై యుండునా యను సందేహ స్పద విషయ మును వీరు చారిత్రకారుల విమర్శన కొప్పుగించు చున్నారు. చూడగలగలమునకు ఆశోకమహారాజు పేరున బరగుట్టి శిల్ప కాండము లిప్పుడేకని గ్రహించును. వారి యతీతవివరమున, వాక్యసంకలనము, భాగ్యమరణ విధానముకలను, సర్వవిష యములనుగూడ నవి పారసీక తత్వమున బోలియున్నవి. ఈ మహారాజుకాలమందు, కత్తిను సహస్ర రాష్ట్రమును నేలు మండలి పాలకుడు పారసీక రాజ్యపరిధియై తన పారసీక సంకీర్ణమున బెల్లు "త్రూద్ ప్రభు" యను స్వప్న నామమున బర యను. ఆశోక మధ్యకు చేసిన నీటికనలి యేర్పాటులన్నియు పారసీక నగరమును బానిసనియ్యవలెని పార సీకుల యేర్పాటులను ననుసరించుచే యబడినట్లు కా నియుచున్నవి. కాండవలనము, నీటికనలి యేర్పాటులు, పార్యవనిర్యాజము మొదలగు కళాకళలనులందు పారసీక తత్వ ముల నలందించు కళ్యాణమును ఆశోకమహారాజు యవక్ మింపలేననియు, క్రొవ్వపురాజులకుడ కరిపాలనా విధాన మునగూడ చాలభాగము పారసీకపురితిని నకుట్రుమండెడివా రనియు డాక్టరుగారు నిర్దేశించుచున్నారు.

ఇందుకు పాశ్చాత్యులును నుప్రసిద్ధ చారిత్రకారుల వచనంబులను డాక్టరుగారు దాహించుచున్నారనుచేత చరిత్రకు బాంధవ్యమున అంగీకరించుచారలలో విశిష్ట స్థితి గారు మహాభక్తజ్ఞానులు చంద్రగుప్తు మహారాజుని దివాని చక్రవర్తి, డి. బి. స్పానరు యాచార్యుల మరయున, కోట యొక్క పూర్తి కాగిత భాగముల యొక్క నిర్మాత్రమును తుదకు బట్టికట్టరితి మొదలగు వివరముల వన్నిటిని స్థితి గారు చెక్కగ కట్టించారు. ఈగట్టమును బరగు-నిమగ్నిని డాక్టరు స్పానరుగారు పోరాస్త్రీయను (పార సీక) ల యాచార్యుల సంగ్రహములలో కరిపెల్లి, చంద్రగుప్తు కలము నాటిక పారసీక నాగరకము మనశేతమునందు ప్రవలియుండవలయునని నిర్దేశించుచున్నారు. ఇందుకు చంద్రగుప్తు దివానియతో పాశ్చాత్యులయభావమును మెగ్లప్త నీసురచించిన తాత్కాలిక సమాచారగ్రంథం దిద్దవలయు. చంద్రగుప్తు ప్రజలయొక్క సామాన్య భావములకు వ చాలముట్లు పారసీక మర్యాదల ననుసరించిట్లు మెగ్లప్తను (నాయకుని) గా, కిషో విధానము మొగలు, ఆధ్యంగన స్నానానికి కట్టల కను పారసీక పంచాంగమును బట్టి, బరగు మండలికలు, జేయెల, మహారాజు పారసీకుల శిశివారత్రు నియమమును ననుసరించి యధ్యంగన మొనరించు కొనుటయే గాక, తన కోటనుండి పూర్తి రహదారిని పాశ్చాత్యుల నాగర కములకు రాజధాని కనాదానిగిరి గట్టించుకొనెనట!

ఇట్టి చంద్రగుప్తును కలన జేయట్టి సారాంశము డాక్టరు గారు మన పురాణగ్రంథ కవచములలో బలపరచుచున్నారు. చారిత్రకములకు ప్రధానముకై బహుభాషా పరిచి వలన జేరియు భాగ్యసాన్నిధ్యభావమున దున్న మగుచున్నది పాండవ గజాదగు భక్తజ్ఞుడు తనసోదరులతో నింద్ర ప్రభుత్వమును బెరిచి వచ్చినవారితో నటించు తమకొకరమ్య పార్యవంతును విద్వంసుకొనెడియుద్దేశముచేసి తన్నువ్యమున పా నునిజేరక్షించుటచే మయానుగరిచే నొక దిగ్విజయ వారుగట్టిం చువానిని మహాభక్త జ్ఞులందు జెప్పబడియున్నది. ఈసమాచారమును మూడవము లాలోచనములుగా పరిశీలించినవి

'మయాను' డెరకు? వాడు గట్టిన హగ్యవైఖరి యెట్టిది? తన్ని ర్యాజ్యమున విదితమయిన "శిల్పకళలత్యము" నకు పారసీక శిల్పకళాపుణ్యతకు పోలికయున్నదా? యను మూడు విషయములను డాక్టరుగారు పరిశీలించుచున్నారు. "మయాను" అనే శబ్దము "వజ్రఅనుర" యనుశబ్దముతో నగ్గపావుమును X లిగియున్నదని డాక్టరు గారి యభిప్రాయము. మరల ఈ పార సీక రమ్య పార్యవంతుల యొక్క అనురమ్యమును శక్తికే నంకితములయి నట్లును, ఆనురమ్య శక్తియొక్క నామమును పారసీకులు మన జేతమున వాడుకభాషలో నలవరిచినందు, అనురమ్యమును నగ్గదేశపదము గ్గవాడుగానికీ ప్రియమిందుకొనబడినపుడు కొంత సరసత్యమున బొంది "అనురము" యను మూర్త్యును జెందిన దనియు, కావున మయానున నామమున బరగు శక్తికే నిర్మితమై న దిగ్విజయ పారసీక శిల్పకళావైఖరి బోలియుండుటను బలప రచుచున్నదనియు డాక్టరుగారి మొదటి వాదము. తరువాత, వాదాదేశాన్నికా వైషమ్య స్వాధ్యయల తహాజేలు చేసి చూచినచో, వాదాదేశాన్నిక వర్ణము చంద్రగుప్తు మహారాజుకాలము నాటి హగ్యములను వర్ణించిన గ్రీకు చారిత్రకారుల వర్ణనలను బోలియున్నదట. "పర్సీ పోలిసు" (పారసీకనగరము)లోని గొప్పగొప్ప మేడలను మిట్టెయొక్క కట్టడమున 'అనురమ్య' యను శక్తికే వాడొంగుకట్టు పాటలీపుత్ర నిర్మాణమున అనురమయోగ్యత మని చెప్పబడి యున్నది. మతియును యానురుగచేసికొనుటయొక్క హగ్యముల ర్ణముల చంద్రగుప్తు హగ్యముల కుటించి మెగ్లప్తనునిరచించిన వర్ణనలను బోలియున్నది. మహాభక్తమునంగ ఇంద్రప్రస్థ పురముయొక్క వర్ణనయు పాటలీపుత్రనగరముయొక్క పరిస్థితుల ననుకరించుచున్నది. ఇట్లు ఆశోక కాల శిల్పకళాచార్యమును నుపయోగపరచుకొనిన హగ్యంశరాజుల పోరాస్త్రీ యనులైయుండురా? ఇందునకహగ్యంశనామము ప్రతిబంధక మగుచేయవలసి చర్చించి, మర్మయును పేరుగలయునా పార సీక గ్రంథములందును, హిందూ గ్రంథములందును గూడ గన్పట్టుచున్నది గనుక, హగ్యమును సంకీర్ణమును "మర్మ" యను డిండియతో సంబంధము కలిగియుండవల యునని స్పష్టమగుచున్నది. ఈమర్మమును పేరుగల స్థానము బహుశా పర్సీలోని నగరప్రాంతమునగల నర్గాలు అను కను మకు జెందియుండునని స్పష్టమగుచున్నది. అభిప్రాయపడుచున్నా రు. బహుశా చంద్రగుప్తును ఈప్రాంతపువాడయి యుండు నట. చంద్రగుప్తునిచేట్లుబడిన సౌధములన్నియు పర్సీలోని మేడలను బోలియుండెనని చెప్పి, వైతిర్యాగమును బలపరచు చున్నారు. మహాభక్తములో నీ సౌధములు దావవులచే గట్ట బడియున్న కట్టించబడియున్నవి. దావవులనగా ఆశ్వదేవీయులన కచ్చుకా? ఆశ్వదేవీయులను పారసీకుల యెట్లుదావవులనబడి రా? ఇంతే గాక వాగ్మయిపరిత్రుగూడ నీ సారాంశమునే తేల్చుచున్నది. హిందూదేశమునందు వాడబడిన అదిమనాణెములు బొమ్మ వాగ్మయికవా? మార్మలీ వాగ్మయిలన వాడియుండ వలెను. మార్మలీచే వాడబడిన యీ బొమ్మ వాగ్మయిల ఎత్తు సగనలలో మనస్సుకై ప్రకారము నుండక, పారసీకపు టెత్తు పరుబడులను బోలియున్నవి. ఈ పోలికలనుగూడ చంద్రగుప్తును పారసీక దేశీయుడై యుండునని తోమును. ఇందు నకు స్పష్టమగుచు పటిక సాక్ష్యమును గూడ ననుసరించు చున్నాడు. చంద్రగుప్తును తక్కి శిలా నగరము నుండి వచ్చి నట్లు వాడబడుచున్నాడు. మతియు ఆ లె జ్ఞాండవతో వచ్చియున్న చెప్పబడియున్నది. మధరాజ్యమును

జయించుటకు పాశ్చాత్య వైషమహామ్యము నుపయోగించియు చారిత్రవారమున్నది. ఆలెజ్ఞాండవతో వచ్చెనగా పార సీకమునండి కచ్చుచున్న సిబ్బందితో వచ్చి వాడని యూహించ వలసిగా? గ్రీకుమహానీయులచరిత్రలను వ్రాసిన పూటాన్సు ఆలెజ్ఞాండవ జీవచరిత్రను వ్రాసెను అందు చంద్రగుప్తుకి జెందుమాటలు వ్రాయబడినవి. ఈ మాటలు చంద్రగుప్తుకు ఆలెజ్ఞాండవకు సిబ్బందిలోనినాడై యుండుననుటకు వీలు గలిగించుచున్నది. ఇన్ని దృష్టాంతములమీద చంద్రగుప్తును పారసీక దేశీ యుడనుటకు సందేహము? యని స్పష్టమగుచున్నది.

ఇది కేరల నవీనాశ్రమము మాటకు సందియములేదు. ఇట్టి కలు, అనగ నిన్ను మొన్న కచ్చుకతంత్రవారలలనీయు శీమికను చర్చించుచున్నట్లు తెలియున్నది. సారాంశము నిర్ణయమునకు కాక పోయినచో, చారిత్ర కాత్మ జ్ఞులను మెల్లొలిపి పూర్వచరిత్రకు పునఃపర్యవేక్షణచేయుటకు ప్రోత్సహించిన భక్తజ్ఞుల సందియములేదు. మున్నగు గారి నూతన పరిశోధన ఫలముగ నేమో యనునట్లు శ్రీ వైసు రాయగారు చారిత్రాత్మకములగు నీపురాతనస్థలముల పీఠీ పరున్నారని గూడ నీవేళ వినుచున్నాము. ఈవిషయ మెట్లు విధానింపబడునో వినుటకు వేటియున్నాము. అయినచో చిన్ని యభిప్రాయము నిందులో బొందుపరచుట విశేష సాహసము కావలయు. ఇరెనియనులనబరగు పారసీకులను హైందవ్యము లను నొక్క సంతతిలోని ప్రభువుభాగములకు జేసేవాడు కాలరత్నముగూడ నంతలేదు. భారతము మెల్లొనబడుటచే రెండుభాషలు తమ మొదటి పద్ధతులకు ఆభివృద్ధిలను ననుస రించెనరాదా వేదములే మైనను నీతిర్యాగమునకు సామర్యద గలవా. —కం. మా.

ఆదిపూడి సోమనాథరాయుని నిన్న పము.

ఆంధ్రమహాశయలారా!

వాడు గొన్ని యువార్యులైన కారణములచేత 1500 రూప్యముల ఋణమైది దీని దీర్చు కొనుటకు నా యొద్ద సిరచరాస్తు లెవ్వియును లేవు. కేరల మిక్కింద వికలం పడబడిన నాగ్రంథములు మార్చియున్నవి.

650 రామమోహన వాటకములు	0-6-0	వెలవి	242-12-0
400 ఆంధ్రభక్తములములు	1-0-0	వెలవి	400-0-0
750 ఆంధ్రభక్తమారసంధకములు	0-8-0	,,	875-0-0
500 గీతాంజలులు	0-8-0	,,	250-0-0
700 లోకపావనశతకములు	0-1-0	,,	48-12-0
600 ప్రబోధ శతకములు	0-1-0	,,	50 0-0
			మొత్తము 1862-8-0

ఈ 1862-8-0 రూప్యముల వెలగల పుస్తకములను వీరికాపీటెటును మతియు శిర్కెత్తజేయవలయును చరిత్రమును పద్యకావ్యముయొక్కయు శ్రీధరనానందస్వాముల చరిత్రమును వచనకావ్యముయొక్కయు కాపీటెటును స్వీకరించి నన్నుఁ బుస్తాకాల్ప లెక్కచేసి ఋణవిముక్తునిగా చేసిరేని నుచితము గా నిచ్చియుట్లెంచినంతమించువాడ

కాపురము } ఇట్లు వైషమ్యతో విన్నవించు విధేయులు
గోదావరిజిల్లా } ఆదిపూడి సోమనాథరాయ

కొత్త రితిని అనుసరించి చేయబడినది. కామినియా ఆయిల్.

ఏ శ్రీలక్ష్మి తమ వెంట్రుకలను సుందరముగా ఉంచుకోవలెనని, రాలిపోవుటను నవరమున నిగ, బజారులలో దొరకెడు నూనెలను వాడకూడదు. ఎండుకనిన వెంట్రుకలు యేకారణము కల్ల రాలిపోవుచున్నచో అది తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాడు. ఈసంగతి శ్రీలక్ష్మి లోచించినవలయును. ఈ కామినియా నూనె మూలకమునండి నూతన సుగంధసప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె వెంట్రుకలను రాజ్య పురుగులను నశంపజేయును. దాని కలన వెంట్రుకలను రాలక తిరిగి వెరుగుచుండును. ఈనూనె వెంట్రుకలను కట్టుకలె నన్నగ చేసి మెడను చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యాగ్రంథ ఒక కరమూపయ్యున్నది. ఊరుకేర తెలియని యెటుకంటి పల్లెటూరివానికిగూడ కామినియా నూనె తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కఁడనులేదు. అది వెంట్రుకలను విగ్నిగలాడునట్టి సమాజముయొ నట్లని మొఱుగు కలిగించి శిరస్సునకు చువవట్టింది మెడటికి కొత్తసాంపుర్యా మిక్కిలి యింఁదయు నువానన మిట్ట, ముగా X లిగియుండును. ఇది అన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటబట్టి నే నూరునందు ఒక బంగారుతకమును, అలహాబాదు కచ్చుపదర్పనమున ఒకయోగ్యతా పుస్తకము కొనుగొనియున్నాడు. మతియు మేముకొలకయే మేకొలది యోగ్యతా సాక్ష్యములు మాకు కచ్చుచున్నవి. కామినియా నూనెయొక్క గుణమును పరిశీలించుట అరణాస్థాంతు

కువిషయముల ఒకసారికి ఈ నూనెగింపదగినంతమార్తముల ఒకబుడ్డి తెలము ఇనాముగా సంపాదించు
వెల పీసా 1-కి గూ 1-0-0 వాడుపీసాలకు 2-10-0 వి. పి. ఖమ్మం జేరు (ప్రతి బిల్లరదు కాకులలో దొరకును.)
సోద పింట్లు:—ఇంగ్లీష్ ఇండియా డ్రస్ అండ్ కెమిక్ కంపెనీ, నెం. 153 బామామనీరు, బాంబయి.
మద్రాసు ఏంట్:— సుతా పురమేత్రమ్ మూర్తి, నెం. 29, వై. గాబాల్ శోడ్, పూలంగడిసూపము, మద్రాస్.

ప్రశ్నలు మరియు సమాధులు.

దాక్షిణ్య గానము.

III

“దాక్షిణ్య గానము” అనేది మహాగ్రంథము పెద్దతనముతో అచ్చు పొందెడి, దీర్ఘకావ్యమైనది. ప్రస్తుతము మాకు దీనిని ప్రకటించుటలో గల త్యాగమును గురించి నమస్కరించుకొని, కుద్ధపాతమును పానివైరచియించుట దీని పుటలైన బిష్ణుగణమును పరమార్థమును తెలియజేయుట, అందు నూచింపబడిన తెలుగున కల్పనలు మూని, భావవికర్షణలను పిల్చి సంకతులను స్వరకల్పనలను బిష్ణుక అర్థమును గ్రహించి గమనించుచు, దానికనుగుణ్యముగా కాలమును నిలిపి పాడించుటల ప్రహ్వలందు నిద్రించునని చెప్పిన పదలేదు. ఈ గ్రంథము సంచితమునకు గల ప్రభుత్వకీర్తనము బంగారా రాగముతో అదితాళమున పాడబడునట్టి “గిరిరాజగుతారము!” యనునది, సామాన్యముగా తప్పలులేని కుద్ధపాతమే వాడుకలో నున్నది. దీనిని గాయకులు పాడేగా అందఱును వినియున్నారు. ఇంటింటును వారికలు పిడేళ్ళ మీదకు, పీఠలమీదకు, హాళిమీదకును పాడబడు వాయించుచున్నారు, పాడుచున్నారు. ఈ ద్వితీయకర్తయొక్క భావముతో అందఱులనుండి యున్నది. కాని, యిట్టి సామాన్యముగా స్వల్పకృతియందుగల విషయమిందు విచారించిన వారును, తెలిసికొని గమనించినవారును, తెలిసికొనుట ఆర్యకమని తెలిసినవారును మిగిలి అరుదు సంకేతమున్న అదిగి చూడుదు. విష్ణుశక్తిగని గూర్చి యొకకృతి పాడుచునని వారికలు నడుచుచు, గాయకులను ప్రార్థించుచు! నోరుతెరిచి చూతురు. “పేరుచెప్పిన పాడెదు! కారణమేమి? సంగీతము యొక్క ప్రస్తుతస్థితియే—ఈ దేశము వారియొక్కయు విదేశీవారి యొక్కయు ఆర్యులయందు గానరసము ప్రవేశించక పోవటము కల్పనలందును మాత్రము విందు చేయుచున్నది. పోలయి ల్లిసనట్లు చెందక, మాడకలదులలో బలములు వాయించుట యు, పాడుటయు, వినుటయు; వినుచు అహోహో, కహో, బలే, నెహానీ, అనుచు సంతోషమును సుకృష్టియును చెప్పుటయు, పాడుకలకు అట్టి తప్పులున్నై నుండిత బలముంచుచు గుక్క వికరకలగిల పిల్ల మెఱుమును చేయుటయు, మద్దెల కాడు నిమిత్తకేత్రులై మృగములతోడ రమించుటయు సుభవాను బోయలకలై క్రొందికి ఎగిరెగిరి యాడుటయు, కొండలు కోరు తెఱచికోగ్రంథు నిటకరించి చూచుచు నిలువగవు తెలియుచున్నవారు, కొండలు ఈగలుకట్టుకట్టు గప్పిట తాళము పట్టుటయు నుతిగొండలు దయ్యముపట్టినట్లు పరిపరి విధముల అంగవికారములను ప్రచురించుటయు—ఈ మొదలగు విశేషములు సంగీతరసయందు కానంబడుచున్నవి. “గిరిరాజగుతారము” యను సామాన్యకృతినిగూర్చి వ్రాయుచు ఇంద్రజను ఇట్లు కర్ణింపుట కేరలము ఆతిశయోక్తిగా కొండలు తెలుతుకేమా—యిట్టి సులభకృతికై శ్రీ అయ్యంగార్ల వారు రచించినది పుటలను బిష్ణుగణమునదీని బుద్ధియందు లు తమ యంధకారస్థితిని తెలిసికొని లజ్జపడకలరు. కుద్ధపాతము—

కల్పన.

“గిరిరాజగుతారము! కదయ! కదయ!

అనుపల్లవి

సుగళాభ ముగ్ధార్ధ పాదము! పరిపాలయ మా మిధరాజము!

చరణము.

గళాభ! పరాత్పతి!

కంకరాగమ వారికి కదనకిరీ!

పుణ్యరాజ కంకణ! కిష్కంధ వారణ!

కాంధవ! శ్రీ త్యాగరాజవర!

“దండార్యము— పద్వితీయమును హేమవంతుని గూతులైన పావ్యతిక పుత్రుడా! కదలానీ! దేవతల ప్రభు గు ఇంద్రుడు మొదలగువారితే పూజించబడిన పాదములు గలవాడా! గజశ్రేష్ఠులయొక్క మోముగలవాడా! కిష్కి ప్రమథగణములకు నానుకూలా! శ్రేష్ఠులందరికీ శ్రేష్ఠుడా! పరమకృపణితే నుపదేశించబడిన యాగమును లనెను సముద్ర మునకు చంద్రుడా! గంధర్వములను కంకణములుగా భరిం పుచువాడా! కరుణ ప్రతిభధములను పోగొట్టువాడా! కరమశ్రేష్ఠి పుత్రుడా! త్యాగరాజుచే ప్రోత్సహ చేయబడినవాడా! కన్నకాపాడును.”

గణపతినిగూర్చి యీ వివరింపబడిన ఒక్కొక్కవిశేషమునుగూర్చి ప్రతిస్పృకులయందలియాధారముల నుదాహరించి మిక్కిలి విపులమైన బిష్ణుగణము చేర్చబడియున్నది. అది యచ్చట ముద్రించినచో నాణ్యుదాతులు 100, 150 పేర్లును—నిండున. విష్ణుములకు రాజైన విష్ణుశక్తిగనిగిరిరాజు గుతారమున, గణపతిని—ఆరంభమున ప్రార్థించుట కిష్టాచారముగావున ఈ కీర్తనముకలన వివాదమునుండి కాపాడబడుచున్నదని తెలిసికొని అర్థమును గ్రహించుచు పాడు విని యానందించువారికిని ధన్యమౌతము గమనించి గానరసము గ్రహించువారికిని, కట్టిచెవి చెప్పలతో తమవిగాంచువారికిని ఎంత శ్రేయశ్శా! ఎంత శ్రేయశ్శా! ఇయ్యది గణపతిప్రార్థనము అని తెలిసికొని గమనించి, అందులకు కర్తవ్యమును ఆర్యులందు రహించినచో దా భావరస మున్నది ఆర్యులందు ఆనందము నిండుకొనును! చిక్కులేని చిన్నకృతి విషయమునందే యిట్లున్నది. తక్కినవాని విషయమున నెట్లయ్యదు! (సత్యము).

గంధ విమర్శనము.

వేళ్ళా మధురము.

(మొదటి భాగము)

శ్రీయత ద్రోణరాజు సీతారామయ్యగారిచే వాడుక రూపకమున వాడుకభాషలో నీగంధము రచించబడినది. శాస్త్రజ్ఞులగు వారికడగంధుల వృద్ధయ కుటకముగ ప్రదర్శించబడి వి. వాటికప్రదర్శక గంధముకుటే, కేరలము యిచ్చితి పగులగువారలకు నట్టిప్రాముఖ్యత నిమిత్తకంబై, సప్తగిర్తనను ప్రోత్సహింపగల్గించి తదగ్రంథము ప్రజాప్రదయము నాకర్షించుట చేసిని దోచెనని. అయినచు “మోహిని” యను వారాంగన పారంపర్యముగవచ్చు వాచారము ననుసరించిన, బాల్యమునందే వివాహితయై కజ్జన సమృద్ధియుగ జీవయాశ్రయముగను, యానందమును నుండిట్లు నూచించుటయు తదంతరము తన కూతురునకు తెండ్డితేనీ సంఘాటముగ నొప్పుటకు నిశ్చయించుటయు పుస్తక సంఘసంస్కరణాభిప్రాయముల ప్రోత్సహమునకు విషయములగుచున్నవి. ద్వితీయ భాగమునందు “చంద్రశేఖర” యొక్క పాతకీర్తనము కర్ణింపబడుచున్నది కళంక పుష్కరి విశేషము గన్నట్లుకూడదు. ఈ గ్రంథము విజయనగరమునందలి నీ కోటిశ్వరరావు, పల్లవర్ అందేబుక్క-పెల్లర్లు పోకట్టింది. కం. హం.)

వివోపామహాయుద్ధము.

ఈ చరిత్రా గంధము తిరుచిక్కోటి, హిందూ ఉత్తమ పాతకాలలో సాధార్యములగు శ్రీయత ఎమ్. వి. న. సింహము పంతులుగారిచే సులభశైలిలో వచనముగా తేటతెనుగున వ్రాయబడినది. వ్యాకరణ విద్య ప్రయోగము లందందుండినన, మొత్తము మీద నిధి కాలికా బాలురున, పామరులను, స్త్రీలును జడపుకొనుట కుపయోగము గా నున్నదనుటకు సందియములేదు. వర్తమానావసరములను గుర్తించి, ప్రస్తుత సంగ్రామ పరిస్థితులను విదిరిపరచుచు సత్ప్రయత్నమునకే గంధము నశ్చి ప్రచురించి నందులకీ గంధకర్త వెంకటేశ్వర కొనియాడ దగినది. సంగ్రామ పుష్పిత్రియు, సాంగ్రామిక రాజ్యములనై పరిగ గుణంబులున, తేనీవారిగ సంక్షిప్తము చేయబడిన సంగ్రామ చరిత్రయు నీ గంధముయొక్క ముఖ్యాంశములు. ఇంతియగాక సాంగ్రామిక రాజ్యాధీశులయొక్కయు, రాజభక్తి ప్రాధాన్యములగు స్వతంత్ర సంస్థాపాధీశులయొక్కయు, సాంగ్రామికోపకరణములయొక్కయు పటములు నిండచుట్టచుట్ట బొందు పరుపబడి యున్నది. అయినను, ఈ సందర్భమున మాకొక్క భావము గోచరున్నది. రాజ్యాధీశుల పటములకంటె, రాజ్యములయొక్క పటములు ముద్రించినచో పాతకులకు నెక్కుడుపయోగకరముగా నుండియుండును. ఈ పటములే కుండలు యొక లోటుగ గంధకర్తయే మొదలట్లు పీఠికయందు గనపడుచున్నది. దీనిని “జేతులయొక్కము బటములతోడ నొప్పెగుగ” జేయుచుండ వలయునని వారు ప్రయత్నించిరి. కాని, యే కారణముననో యీవిషయ మాచరింపబడలేదు. ద్వితీయ ముద్రణయందు దోహతులగుచో ప్రోత్సహకునీ వచ్చుచున్నాము. ఈ పుస్తకము వల మువారల సే. ఏ నలేక మొదల్యారు కంకెనీ, మిటుబిల్లింగున, మద్రాసు అని వ్రాయరలెను. కల గు. ౧-౦-౦ మూత్రమే. (కం. హం.)

శ్రీశైలయూత్ర.

న. వ. ల.

త్రయ్యంధ్రలోక గంధమాలా ద్వితీయ భాగము. ఏలూరునందు ప్రచురితము “సీతకారిణి” యను వారపత్రికకు మాఖ్య సంకాదకులగు శ్రీయత మున్నంగి లక్ష్మీకరసింహ శర్మగారిచే రచించబడినది. మూలము 8 అణాలు.

ఇది కేరల సాంఘిక వ్యవహారముల ననుకరించి రచించబడినది గంధకర్తగారి తమ విజ్ఞాపిక కుండు వ్రాసివారు. ఆమాటకు దోహదగ నిది కేరల కల్పిత కథయని నిరూధించుట మాత్రమే విచర్యనగు. పూర్వకథలయను సందానమున గ్రహించి, యది నూతనాభిప్రాయముల ననుకరించునట్లు రచించబడిన నకలు ఆనుసారిత గంధములగును. ఈ పాత్రము సంకల్పముగా, సర్వసామాన్య వ్యవహారములు స్వయంకృషిని నీతి మార్గశోధకములుగ గల్గబడినవి. నీతియనగా మిథ్యాస్వాస్థ్యముకు దూరస్వాస్థ్య నీతిగాక, సాంఘిక వ్యావహారికములను ననుగు సుఖు నీతియే యిందు ప్రబోధించబడినది. కథా నందర్భమున చందంబురయ్య పద్మనాభ పరిస్థితుల కల్పన ను బట్టి యియ్యది ప్రస్తుతాచారాభిప్రాయముల ననుకరించుచున్నది ఇట్లుజేసి, గంధకర్త యావాటి సంఘ సంస్కరణోపాయములు ప్రకటింపబడుననుచు గలగజేసుకొనెను. సాంఘిక వ్యవహారములను దృష్టికరించెను ననురక్తిని గంధకర్త కొంత దృష్టలగునూడ బానిసట్లుకడుచున్నది. పాదరీతియొక్క సాధికార ప్రవేశమును, రయిల్లెవారు కర్ణశ్రేయ ననుసరించి రయలుబండ్లను ప్రత్యేక మతస్థులకు నియమింపబడుక జేయు నిష్పంధాచారముయొక్క నూచనమును నంత స్వతస్సిద్ధపు ఉపసంధానములుగా లేవు. ప్రథమ ప్రకరణమున వాటసారులు పేరుగాడునప్పుడు వారి “పూతాపుడి”ని నెక్కుడుజేయు నాటంకములలోగాని మతి యొక సందర్భమునగాని యీ యాచారమునను నుచితముగా నేమొగాని, యున్నది యున్నట్లుగా నెంతమాత్రము సందశోధితముగాక యనలంకార దోర్లకముగు నగ్రస్తుత ప్రశంస యని నిర్ణయింపవలసి యున్నది.

ఇందలి ప్రధానకథయందు శోక యానన క్షరతువు పూర్వవార ని య మ ము ల కు నొడబడ జాలక తన బాల్యమిత్రుల గృహము కేరి సంఘసంస్కరణోపాయములకు కథంబునకు మనసిచ్చును. కాని కాలచక్రముని మార్చి ర్యముచేత నేమో యనుట్లు నామె ప్రేమని యంతరంగిక సంకేతము లయాచితముగ నామెగడ జేసి బడ కథల చునోరథముకృత్యజీవనముజేయనొల్లక యాత్మకాత్యగ్యానించుచు కావున నిది ఘాతుకాంతక గంధముగ బరగచున్నది కథా భాగము విపాద ప్రాధాన్యముని నూచించుటకోయనునట్లు ప్రథమ ప్రకరణముననే నామెకురు కృష్ణవేణి పుణ్యక్షేత్ర యాత్రకు పో బోవుచు తన సోదరుని గని కన్నీటి తోగు త్కరింపగల్గినట్లు ప్రదర్శించుట కథాపర్యంత సాంబంధ్యము నెంతయు నొప్పియున్నది. కథారంభమునందు గన్నట్లునీ యుచితానదిర విజ్ఞానము కుదరకు పాడగట్టుచునుట గంధకర్త సామర్థ్యమునకు ముఖ్యవిదర్శనము. కథాక్రమమున అచ్చుతానమామలకు ననుసంధానము లతిచమత్కారముగా, సమచున్నాత్రిగా వర్ణింపబడినవి. వర్ణనశైలియొకను దురదగావా ప్రాధ కాతివ్యాధిదోషములం బడక సులభముగను ప్రోత్సహింపగల సర్వజనామోదముగను నెగడుచున్నది. ఇంచునకు శ్రీశైల వర్ణనమొక యువాచారణము. ఈవర్ణనము కథానాయకుండగు రంగారావుచే విరచితంబయినదనుట గంధకర్తయొక్క పాత్ర సుపాదక కాళియమునకు జెందుచున్నది. రంగారావుయొక్క వర్ణనము కడుంగడు శ్లాఘనీయము. అతడు సంస్కృతాంగ్లే యాంధ్రభాషా వికారదుడు; వనాగరకమును జనివాచిన వాడయ్యును పూర్వవార మర్థముల నరయు మేధాసంతుకు; దయాహృదయుడు; మానవంతుకు; కొంత స్వభావుకు. జేయేల సకల గర్భులు గలియును ఈ సుగుణములతో నలరాటుచేత నెయ్యారకు కథా నాయకుడనబడలేదు. నిశ్చయ గుణగుడ, కథాసంవిధానమునకు మూలపురుషుడితడే. ఈ పాత్రయొక్క గుణనూపాది విషయములు కదిలెనులై నట్లు ఇతరములు కాతేను. ఇతర పాత్రలకుకూడ సవిప్రసూగ వ్యక్తపడకలదుట కొంతలోటుగనే కన్పించుచున్నది. నాయక శ్రీశైలము వదలినది మొదలు విశాఖపట్టణమునందు తన మిత్రుల గృహమునందు నగుపడునంతరకు నందు నీమధ్యకాలమునందు నేమిజేసినో విస్మయముగ జెప్పకపోవుటచే కేరలసింధుగోపణములు గాకపోయిన తత్వమునములగు ననుమానములకు నెడ ను కల్లుచున్నది. ఇట్టిలోటు నాయకపాత్ర సంపాదన యందు గన్నట్లుట గంధకర్త గను

విషయానుక్రమణిక.

చంద్రగుప్తుడు పౌరసీకదా	2
జాబులు, ఆంధ్రమాతృ స్త్రీము	3
దాక్షిణాత్య గానము, గ్రంథనిమగ్నము	4
కృత్రిమములు	5
ప్రధానవ్యాసము:-	
ఇండియా శాసన నిర్మాణసభ	6
నిరోధానుసంక్రామము	
విశేషతంత్రీవార్తలు	7-8
దేశీయతంత్రీవార్తలు	8-9
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	10-11-12
వడ్డెనున్నాడు రయితుల దురదృష్ట ఆంధ్రుల కొకకలహ	13
ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాభయ, కృషిప్రశంస	15

ఆంధ్రపత్రిక

1915-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేదీ
గురువారము

ఇండియా శాసన నిర్మాణసభ

నిన్నటిదిగము ఢిల్లీపురమున మన ఇండియా శాసన నిర్మాణసంఘపు సమావేశము జరిగెను. విచారణకు వచ్చినవిషయములలో కొన్నిగమనింప దగినవి కలవు. హిందూవిశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు ఉపసంఘమువారి విచారణకు పంపబడవలసినదని తీర్మానించి ఆసంఘము నేర్పరచినారు. అందులో సురేంద్రనాథుడు నొక్కసభ్యుడు. ఆతడున్నాడనిన హిందువులలో పూర్వాచారిపరాయణ మాత్రులుగాని వారికి కొంత సంతృప్తి కలుగుచుటకు సంజేహములేదు. ఎంతవరకు నావిశ్వవిద్యాలయమును నుదారము చేయవలయునో యంతవరకును నతడు క్రయత్నించునను నమ్మక ముండకపోదు. కావున నాతనిని నుకసంఘమునకు నియమించుట యందు మన శాసననిర్మాణసభవారు వివేకము చూపినారనుట స్పష్టము. ఈసందర్భమున మరి యొక విశేషమునుగూడ గుర్తించవలసియున్నాము. యుద్ధసమయమున శర్పను పురికొల్పు శాసన నిర్మాణము నొకకట్ట లేదని మనప్రభుత్వముల వారొకరితని కర్ణయించుకొని యున్నారు. ఆవిర్ణయమును ననుసరించి జరుగకూడని కొంతచర్య జరిగియుండినను జరుగుచుండినను మొత్తముమీద అగర్భయము పాటించబడుచున్నదనియే యంగీకరింపవలసి యున్నది. ఇదివరకు సామాన్యకాలముననే యేదైనను ప్రజోపయోగవిషయము తర్కమునకు వచ్చినప్పుడు ప్రజలలో నిర్భయభేదములుండు భాయయెనను కనుపట్టేనేని ప్రభువులు ప్రజలకిష్టములేదనియు వారితో నసంతృప్తి గలిగింపరాదనియు నావిషయమును నెట్టివేయుచుండుట యలవాటు. ఆప్రభువులే యిప్పుడుండి యుండిన యెడల నీ హిందూవిశ్వవిద్యాలయ సమస్య యంతత్వరగా ఫణిన్ముఖము యుండజాలదు. కాని ఉదారుడగు హర్దింజ ప్రభువర్యుడు హైందవ రాజ్యధునియై యుండుటనుజేసియు నాతనికాలముననే ఆతనికి నానవాలుగనే మహిందూ విశ్వవిద్యాలయము స్థాపితము కావలెననితదవక్ర మాభిలాషులగు మననాయకులు కోరుటనుజేసియు ప్రస్తుతప్రభుత్వమువారు యుద్ధకాలమునక అభిప్రాయ భేదము లుండునేమో యని ప్రశ్నింపక అట్టి యభిప్రాయ భేదములు తమయందలిభక్తిని తగ్గించునేమో గదా యత్యవేధయమును బెట్టుకొనక యపమక్రూర్యమునుసామాన్యకాలమునకువలెనే తాము చేయుపరిపాలనయందు హృదయభోగములేదని భయముగా విశ్వసించుటకు ననువగుమార్గ

ముననేనడిపించి తమయెడల ప్రజకుగల భక్తినిశ్వాసములను పాచ్చగా నినుమడింప జేసికొనినారు. హిందూ విశ్వవిద్యాలయ సమస్యనుండి మరణిడి యాశాసన సభలో విచారించబడిన ఇతరవిషయములకు దిగితిమేని రెండవవిషయములు విచారించుములు కలవు. ఒకప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడకుగారు హైందవభూమిలో ప్రభుత్వమువారి యుద్యోగములలో నుండు అధిని వేతనప్రజల సంఖ్యలను వినుపించి. మొత్తము మీద నిధినివేతముల వారు 67 గు రున్నారు. వారిలో 10 గురు దక్షిణాభి కా వారు. 16 గురు కనడావారు, 29 గురు ఆస్ట్రేలియావారు, 12 గురు న్యూజీలండువారు. వీరిలో పదునాలుగుగురు ఇండియా సివిల్ సర్వీసులో నున్నారు. అనగా కలెక్టరులుగనో కలెక్టరులు కాగలవారుగనో యున్నారు. ఇదనేడురు. ఎ. ఎమ్. ఎల్. లుగా నున్నారు. అనగా మండల వైద్యాధికారులుగనో మండల వైద్యాధికారులు కాగలవారుగనో యున్నారు. విద్యాశాఖయందుగూడ నాగ్గురు చేరి యున్నారు. ఈయంకెలను చదివినప్పుడు ఏహైందవుని హృదయమునకు నాయా యధినివేతములలో మనకు జరిగిన యన్యాయము జ్ఞాపకమునకు రాకపోవును. ఏహైందవును మనమువారిదేశములో కూలీలముగా నైన ఇనికిరానప్పుడువారు మనదేశమునకుండలాధికారులుగానుండు లేటిన్యాయమని తలవంపులతో తలంపకపోదు. కాని హర్దింజ ప్రభువుగారు చేసిన ఉదారవాదాన మన్నిటికిని ప్రత్యుత్తరముగా నుండునను నమ్మకము హైందవులకు లేకపోలేదు. ఆప్రభువులపెట్టిన 'పరస్పర సమానత్వభావ' నిర్ణయమున కాలేడుపక్రమింపక ముందే యుద్ధము ప్రారంభమయి తానే యాపనిని తీర్చవారంభించినది. ముందటి ప్రశ్నలకుగాని ప్రత్యుత్తరములకుగాని వ్యాఖ్యానములకుగాని యెడమండకుండును గాక యని నమ్ముచున్నాము. నేటికి మాహృదయము మెకొంత యుద్ధరంగమున తోడుపాటున చూడలిగిన అధినివేతములు ఆ ఫలమునకై మాతోగూడ పరిశ్రమ చేతురని విశ్వసించుచున్నాము. ఇన్నటి సమావేశమున సురేంద్రనాథుడు నాగేంద్రచంద్రచంద్రును రాజకీయదండితుని గురించి యడిగిన ప్రశ్నలకు ప్రభుత్వ వక్తమున నీయబడిన ప్రత్యుత్తరమును బట్టి కారాగారములలో జరుగు విచారణముగు చిత్రమొకటి బయల్పడుచున్నది. నాగేంద్రచంద్రుడు 1914 వ సంవత్సరము జూలైమాసమునుండి యు రోగమునుండి తేరుకొనుచుండనట్టి వారి జాబితాలో నున్నాడట. ఈతనికాజాబితాలో నున్నప్పుడే ధాన్యము విసరుపని పెట్టిరట. ఈతడు చలుమారు పనిచేయక తిరస్కరించినందున 1915వ సంవత్సరము ఏప్రిలు 12 వ తేదీన 15 దెబ్బలు కొట్టబడియెరు. సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడకుగారు పైనివర్ణితమునుబట్టిపని అట్టివానికి నిచ్చుటగలదని చెప్పుచున్నారు. రోగమునుండి తేరుకొనుస్థితిలో నుండువాని కట్టిపని ఎట్టియ్యనేర్పాటులు కలవోపనిచేయక అట్టివాడు తిరుగబడిన వానిని దెబ్బలు పాలుచేయుట యెంత దయారసమును సూచించుచున్నదో సామాన్యజనులకు మాత్రము బోధపడుట లేదు. నిజముగా కారాగారశాసనము ఇట్టి శిక్షలకు నెడ మిచ్చునేని ఆవిభాదనలను ప్రభుత్వమువారు వెంటనే మార్పుట శ్రేయస్కరము. ప్రస్తుతపు విషయమును ప్రభుత్వమువారింకను విచారించవలసియున్నారనియే మానుభిప్రాయము. దండితులు తిరుగబడుటయు మొడిపేసి కొనుటయు దురవస్థలపాలగుటయు సామాన్యముగా జరుగుచుండును. కాని కారాగారాధిపతులు

తామే వైద్యాధికారులగుచోటనో లేక వైద్యాధికారులు తమకెరురాకరాని చోటనో నిరంకుశముగా ప్రవర్తించి నిజముగా భరింపజాలని వానిని కూడ దండించుచుండుటయు కలదు. ఇది కారాగారపు నాల్గుకోడలలోపలనే జరిగిపోవునదిగాన సులభముగా బయటపడజాలదు. రోగమునుండి తేరువాడనుమాట యుండుటను జేసియేదో యనవసరకార్యము జరిగినదను ననుమానము కలుగుచున్నది. దయారసమును కారాగారవద్దతులలో చొప్పించ ప్రయత్నపడుచుండు మాప్రభువులు తగినవిచారణ జరుపుచురు గాక యని కోరుచున్నాము.

మూడుమాసముల గ్రంథములు.

ఈసంవత్సరపు మొదటి మూడునెలలలో ప్రకటితములయిన గ్రంథములను గురించి కడచిన జానుమాసమున వ్రాయుచు అంతకునుండు మూడు మాసములకంటె నామూడుమాసములలో నాగ్రంథము 37 గ్రంథములు తక్కువ ప్రకటితమగుటను తెలిపి యిది మానవ శ్రద్ధవలన గలిగినది గాక యేదో యాకస్మికసంభవముగానుండు నేమో యని యభిప్రాయపడితిమి. కాని యప్పటి మాయభిప్రాయము ఏప్రిలు, మే, జూన్ నెలలలో నైన ప్రకటనముల సఖ్యనుబట్టి చూడగా తప్పుయిట్లు స్పష్టమగుచున్నది. కడచినసంవత్సరపు కడపటి మూడు మాసములకును ఈసంవత్సరపు మొదటి మూడు మాసములకును మధ్య గలిగిన తగ్గుగల 37, ఈ సంవత్సరపు మొదటి మూడు మాసములకును రెండవమూడుమాసములకును మధ్య కలిగిన తగ్గుగల 29 ఈరీతిగా మన యాంధ్రగ్రంథసంఖ్య క్రమక్రమముగా తగ్గుచు రానారంభించియున్నది చదువజేసిన నున్నచుతి పోయె ననినరీతిని అభివృద్ధి మాట లెక్కువయగునప్పటికి పూర్వమున్న స్వల్ప కార్యపరత్వమును నున్న యగుచున్నది. ఆంధ్రదేశమున కార్యకరత్వమిప్పుడున్నదని చెప్పుకొనబోదుమేని అది కొంత వాజ్మయనిర్మాణశక్తియు గనే యున్నది. అదియు నశ్యశ్యమైన నిక నెక్కడ మన కార్యకరత్వముండునో మాకు కానరాలేదు 213 నుండి 176 ను, 176 నుండి 147 ను నగుచు కృతించిన మన వాజ్మయసమాదాయపు గుణము మెకొంచె ముగ్గుడిచిమాలము. అగ్రస్థానము నెల్లప్పుడును సాక్రమించుకొనుచుండిన 'మతము' నీకూరి 'కథా' భాగము నాస్థానమునుండి నెట్టి నైచినది "కథా" భాగమున ముప్పది గ్రంథములు కానవచ్చుచున్నవి. వీనిలో భాషాంతరీకరణములు తగ్గిపోయి యుండుటకు సంతసించుచున్నాము. మూడుమాత్రమే భాషాంతరీకరణములుగాని తత్తుల్యములు గాని యున్నవి. పురాణగాథలు పిట్టకథలు పోగా స్వకపోలకల్పితము లారు కన్నట్లుచున్నవి. అందులో నొక్కటి యొక్కమండలములోని ఆచారాభ్యాసముల ప్రతిఫలింప నుద్దేశింపబడి యుండుట శుభసూచకము. మత గ్రంథములలో నొక్కజేదాద్రిమాహాత్మ్యముతప్ప తక్కినవన్నియు శతకములో కరపత్రములోయయి యున్నవి. చిల్లరగ్రంథము లనబడినవి పదునేడు పోను సంఖ్యనుబట్టి చూడగా నాటకము ముఖ్యతమయి కన్పించుచున్నది. పదునైదు గ్రంథములు వెలసినవి. ఇందులో పదునొకం డెప్పటివలెనే పురాణగాథలు. ఇంగ్లీషు భాషాంతరీకరణములో తత్తుల్యములో రెండు. ఒక్కటి యాముక్తమాల్యద కథ యని తోపించుచున్నది. చరిత్రాత్మక మొక్కనాటకము కలదు. ఈరీతిగా నాటకరచన యం దేమాత్రముపసము కానరాదు, కావ్యముల

పంకికు దిగితిమేని అచ్చటను నంతివి శేషము పరి
శ్రమ కానరాదు. ప్రాచీనగ్రంథములు నాగ్నమా
త్రము పునరుద్ధరించునని. దిరుకావ్యములారు
న్నొకటి కన్నట్లుచున్నవి. వీనిలో నాదిపూర్వ సోమ
నాధరావుగారి ప్రబోధతత్వమును వేంకటపార్వ
తీశ్వరుల కవుల హారావళియు నిరువదిపుటలకు
వైబడినవి కలవు. ఇంత చిన్న కావ్యము వైనను
నిందు రెండుప్రహసనములుంటుంటున్నవి స్వకపోల
కల్పనలై యిన్ని యుదోచుటయు కొంత సంతృప్తి
కరము. జీవితచరిత్రములని నాగ్నగ్రంథములన్నవి.
కాని వానిలో రావుబహదూరు కందుకూరువీరేశ
లింగము పంతులవారి స్వీయచరిత్రదక్క దక్కినవి
బహు ప్రాశస్త్యములై యున్నవి. చరిత్రయు తల
యెత్తలేదు. రెండుప్రచురణములున్నవిగాని అం
దొక్కటి యుద్ధవిషయకము. రెండవది నూజువీడు
వంశచరిత్రము. ఈ రెండవది యాంధ్రచరిత్రలోప
యోగము కావచ్చును. కాని యంతటిలో నాంధ్ర
ప్రచురణములలో ఛిత్రాభాగము ముగియుట
విచారకరము. భాషావిషయకగ్రంథము లక్షణిక
క్రిందనాలుగు గ్రంథములు చేర్చినబడినవి. ఒక్క
యాంధ్ర దశరూపకము దప్ప తక్కిన నెల్లయు
పురాణములకు వచనములు. విమర్శయను మాట
లేదని కడచిన పర్యాయము వ్రాయునప్పుడు
పాడిన పాటయే ఈపర్వాయమును పాడవలసినచ్చి
నందులకు విక్కిలి చింతిలుచున్నాము. ఆంధ్రదేశ
మున ప్రతిభయింత కొరవడినదా? మన ప్రాచీనకవుల
యెడ మన కిట్టియుదాసీనత న్యాయమగునా? ఇట్టి
యుదాసీనతఫలము మహాన్యము కాకమానునా? ఆంధ్ర
హృదయములిప్పుటికైనను తమవాఙ్మయము
నందలిసారమును గనికెట్లనెల్లకున్నవియా? ప్రత్యు
త్తిరమున కింకను నెంతకాలము వేదయుండవల
యునో గదా. శాస్త్రగ్రంథములదిక్కు జూచినను
మనసోమరిపోతుతనమే యెదురగుచున్నది. విద్యా
లయోపయోగమునకయి వసిపిల్లలు చదువుకొనట
కయి విద్యాశాఖాధికారి యాజ్ఞలకు సరిపోవునట్లు
వ్రాయబడిన యే రెండుగ్రంథములలో తక్కువ
కృతి శాస్త్రగ్రంథములు కలికమునకైన కానరా
కుండట మనయభోగిని నూచించుచున్నది. నిజ
మయిన విజ్ఞానమునెడ మనకు గల విమృశత్యమును
తెల్లము సేయుచున్నది. ఇంకను నెంతకాలము
లోకము నెరుంగక భౌతికాభివృద్ధికి సర్వకర్తృలతో
పాటుపడక ముక్కుమూసికొని ముక్తిమార్గము న
రయించుదుమో యాలోచింపుము. శాస్త్రముపేరు
లేక పోరాదనికాబోలు వైద్యగ్రంథము లోక
కొన్ని బయల్పడినవి. అవియెనను మూడే. అందు
లో నొకటి యారుపుటలే. ఎటు జూచినను నింత
శ్రేణిహీనత యాంధ్రులయందు కానవచ్చుట
మనమభివృద్ధి చెందుచున్నామని నోరెత్తి చెప్పు
కొనగడంగి యుండు నిక్కాలమున నేమాత్రమును
లేగియుండలేవు. ఆంధ్రభూమి వట్టియాదంబరపర
మను నకకీర్తిని తెచ్చిపెట్టుట ఆంధ్రమాతా
పుత్రులకు ధర్మము కాదు. మన వాఙ్మయమున
జరుగవలసినపని యింకను నెంతయోకలదు. మం
డలులవారును, పరిషత్తుల వారును, సంఘముల
వారును, గ్రంథమాలల వారును తమతమ స్వీత
కార్యములను నెరవేర్చు చుండలేదనుట స్పష్టము.
నిద్రజెంద నారంభించినా రనుట యనుమానింప
దగియున్నది. మేల్కొనినగాని ఫలము చేకూర
బోదు. ఆంధ్రభూమికి కలిగిన స్వల్పకీర్తియెనను
నిలువబోదు. ఈపాచ్చికం గమనింతురు గాక
యని కోరుచున్నాము.

విరోధా మహా సంగ్రామము

రష్యాచక్రవర్తిగారే సర్వసేనానాయకత్వమును వహించుట.

గ్రాంధుడ్యమునకలనుగారిని కావ్యమవగణాలకు రాజప్రతినిధిగాను సేనాధిపతిగాను నియమించుట.

అమెరికాలోనున్న ఆఫ్రికాయారాయబారి డాక్టరుడబాగారు దీనివదలగలుగుట.

ఈ జిప్సో కే క మం గ్రు ల లో నొకరి నొకడు క త్రితో పాడ చు ట.

ఆంగ్లయుద్ధనాటకం దెల్లియును సహద్రుతిప్రపాతమున ముట్టడించుట.

ఇంగ్లండు

తూర్పు జిల్లాలపై జర్మనీవారి విమానములు దాడి చేయుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—రష్యాలో శత్రు విమానములు తూర్పు జిల్లాలకుఁబయి. బాంబులతో నాగ్నగ్రంథములను ప్రకటించి. కొందఱు చనిపోయి కొన్ని చోట్ల నిప్పుంటు కొనెను గాని దిగుములు తెలియలేదు.

నర్తక విషయము.

లండను సెప్టెంబరు 7:—1914 సంవత్సరము ఆగస్టు నెలలో కంటే 1915 సం॥ ఆగస్టు నెలలో దిగుమతియ 27158983 పౌండులు, ఎగుమతియ 9227584 పౌండులు హెచ్చిం. 1918 సంవత్సరం ఆగస్టు నెలకంటే దిగుమతియ 13½ మిలియను అధికము. గాని ఎగుమతియ 1½ మిలియను తగ్గినది.

ఆంగ్లవైద్యములు.

జర్మనుల పోరాడడు గాంచుట.

లండను సెప్టెంబరు 7:—ఆంగ్లవైద్యము-ఆంగ్లసాకా దళము లొచ్చిన కృత్యములకు ఇప్పటిప్పటి విద్యాధికులకు జర్మనులు ఆహ్వానించుటకు ప్రారంభించుచుండి. గల్లిపోలిలో పోరాడుచుండిన మైకులవైద్యమును కొనియాడుచుండిరి. దార్జిలింగు ఛేరుచుట కవ్వతరమనియు ఇట్టి ప్రదేశమును బోగలిగిన భారతీయ ఆంగ్లవైద్యుల ప్రయత్నము కొనియాడకగి యున్నదనియు, వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. ఇట్లు బ్రిటిషు దీవులకు క్లాఫుచునాక యీ పత్రికలకు లేదు. తాకటి పరాగుమర్రి బ్రిటిషు నాకాదళముల క్లాఫించుట. షేన్—మేము ముంచికనీతిమి జర్మనులు ప్రకటించిన నాకపైనే వ్రాయుచుండిన బ్రిటిషువారి కీర్తిని స్థాపించుటకు సిద్ధమునన్న బలపైను నాకాదళమువలెను ఉన్నది. ఆఫ్రినిధముల ఈనాకాసముదాయము శ్రేష్ఠతమమైయున్నది. కిచెనరుగారి సేవల జూచిన నాకమితముగ గతము కలగుచున్నది. ఆంగ్ల వైద్యము లన్నియెడలను ముగ్రహిధుగుతమ ప్రయత్నమును చూపుచున్నది. ఆకారణమున భావించితిమి లేక మనము తృప్తిపొంది యుండవచ్చును.

ఆంగ్లనౌకలదాడి.

లండను సెప్టెంబరు 8:—నిన్నున ఆఫ్రికాను వరకు కల సముద్రతీర ప్రదేశములపై 80 40 ఆంగ్ల ముద్ద నౌకలు బాంబులను వేసినది.

హెస్పేరియను నౌకలో ఫిరంగులులేవు.

లండను సెప్టెంబరు 8:—వాషింగ్టను-హెస్పేరియను నౌకలో ఫిరంగులుండెనని జర్మనులు ప్రకటించినవార్త కల్ల యని తేలికది. ఈ నౌకశత్రువులను తలపడుట కొంతమాత్రమును తగిన నిత్యము నుండలేదు. జర్మనువారు దీనిని టార్పిడోతో కొట్టి మాటలత్యుక్తు ఉక్కుముక్కలతో నైత్యుమీద పడిన పని నాకానౌకవారు చేప్పినది లండనులో ఆమెరికా రాయ బారిగావచ్చి డాక్టరు. షేజీ గారు తెలిపిరి. జర్మనులు ఈ దాడులను నొప్పుకొని ఆ జలాంతర్గామి నౌకాక కఠింఁగితు విధింతుమని నిర్భయ పూర్వకముగ తెలుపవలెనని ఆమెరికా వార్తా పత్రికలు తీవ్రముగా వ్రాసినవి.

పారసీకములోని ఆంగ్లరాయబారిని గాయకరుచుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—తెహరాను ఇప్పుడు లోని ఆంగ్లరాయబారి ఉదయమున పి.కాకు కెల్చి కయ్యచుండగ వైద్యుడి మంటలుగాయకరించిరి. ఆయనతోగూడనున్న ఆఫ్రి కుడగు భారతీయుడు. చంపిరి.

ఆంగ్లమంత్రీవర్గమువారి సమావేశము.

లండను సెప్టెంబరు 8:—మంత్రీవర్గమువారు ముగళ వారమునాడు సమావేశమయ్యెదగు పార్లమెంటుసభ ఆగున లోపల వీరు సమావేశమగుట కిదియే కడపాయి. నే.అ.ప. గూర్చియు ఇతర మఖ్యవిషయములకు గూర్చియు చర్చించుటకే పురుషుడి. ప్రత్యేకసంఘమువారి రిపోర్టును మంత్రీవర్గ మువారి రాలోచించెదరు. ఆదాయవ్యయపట్టికను గూర్చి నూడ చర్చజరుగును.

బెల్జియంలోని దురాగతములను గూర్చిన సభ.

లండను సెప్టెంబరు 8:—బ్రిట్టనులో నర్తక సభ ము హాసభ జరిగినది. జ్యూకలకలన బెల్జియం ప్రజలను క్షత్రిగి ఆ పదము ఆంగ్లదేశము లందరును సాధుభూతిని తెలుపుచున్నా రు. బెల్జియం దేశమునను స్వాతంత్ర్య మియ్యబడ వలెను యుద్ధము ముగియను. స్వాతంత్ర్యముకొరకు ప్రాణములను తెగించి పోరుటయే నిశ్చయము జర్మనీవారి సాంగ్రామికత్వము దాని నినుసరించిన ఘాతుక చర్యలు పాత్రముననియును నూడ వంతము కావలెను. ఆంగ్లదేశమునూడ సం గ్రామికత్వ మును పూనరాదని కాల్పకసంఘనాయకులను సెడ్డుగా రా సభలో నుడిచిరి.

శత్రు విమానముల దాడి.

లండను సెప్టెంబరు 8:—వార్తాసంఘము వారిటుల ప్రకటించిరి నిన్న రాత్రి శత్రువిమానములు నాడినయ్యటకే 18 గ్లగు చనిపోయిరి విమాన విధ్వంస కళాఘ్నము ప్రేల్చబడిన విమానము మానిజులు మింటిలోకిరిగిరి గాని శత్రువిమానము లన్నతావులను గురింపలేకపోయిరి. 18 చిన్న ఇంధనస్థంసము చేయుబడినవి. చాలఇంధన తీయవుల కిటికీలు మున్నగువి విధ్వంసమయినవి. మంటలువెంటనే అప్పబడినవి అంతకన్న న పై మే మి యు ను నలుగ లేదు. ఇద్దరు పురుషులు ముగ్గురు స్త్రీలును 5 గురు పిల్లలును చనిపోయి 4 గురు పురుషులను 10 గురు స్త్రీలను 7 గురు పిల్లలను బలమైన గాయములు తగిలినవి. 7 గురు పురుషులను 7 గురు స్త్రీలను 7 గురు పిల్లలను స్వల్పముగ గాయములు తగిలినవి. ఒక పురుషుడును అరు స్త్రీలును కనబడుటలేదు. వీరు ఏన్నడిత ఆభాతమున కూడకొని పోయియుండురు.

ఫ్రాన్సు

ఫ్రెంచివారి ఫిరంగిదళములరెండ, జర్మనివారికి

దురవగామామగుట

లండను సెప్టెంబరు 7:—షేన్—గత 15 రోజుల నుండి ఫ్రెంచివారి రెడతెంపితేక ఫిరంగుల కావ్యుచుండిరి. అందువలన వారిభావ మేమైయుండునా అని జర్మనీవారి గాత్ర ములో నున్నారు. సోయజున్నామందు ఆప్రచురణండు ప్రదేశమున జర్మనుల ఫిరంగులు కావ్యుట ప్రారంభించి రనియు, బాంబులతో నచ్చుటచ్చుట యుద్ధము జరుగుచున్న దనియు ప్రకటించబడినది. దీనికి ఫ్రెంచివారి ఫిరంగులు తగిల ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చుచున్నవి. చాపాగ్ని, వాన్ కేన్లలో ఫ్రెంచి, జర్మనివారి ఫిరంగులు అతి యురుకుగవున్నవి. వాన్ కేన్లలోనున్న గిరలోమును జర్మనివారి నిరుప ములు రెండు పర్యాయము తెలిపించినవి. గాని ఇద్దరు ముకు మ్మలే మృతిపొందెరి.

సముద్రతీరమునున్న జర్మనివారి ఫిరంగుల

ముట్టడించుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—షేన్ ఇటు ప్రకటించబడి ను:—సెప్టెంబరు 8వదిన జర్మనివారి ఫిరంగులు ముట్టడి చుట

సింహా దేవేంద్రుని కి:— హైందవ విశ్వవిద్యాలయపు
 బిల్లును సర్ ఆలి ఇమామ్, సర్ జి.యస్. చిట్టానిస్, కం.బి.
 మదన్ మోహన్ మాల్య, సి.హెచ్. కే.కె.జెన్, మెన్, వాట్,
 డాక్టరు మందరలూర్, మురేంద్రకాన్ ఠాకూర్, కాకింబాబా
 మహారాజా, కర్నూలు గోర్దను గార్లు సభ్యులుగ నున్న ఒక ప్రత్యేక
 సంఘమునకు మోక్షరథయనను సూచనమును కలహల కొద్దు
 బట్టకుగా రుపపాదించిరి. ఆసమయమున హరిట్లు నుడిచిరి.—
 హైందవవిశ్వవిద్యాలయపుబిల్లులో మరయుక మెట్టు పెట్టించి
 గానిఇది తుడిమిట్టు గాదు. ఈఉద్దేశమునుబట్టచోర్చిందిగా ను
 ప్రోత్సాహపూర్వకమున సహాయమున నున్నట్లుచే వారిరాజకీయ
 విశ్వసనమును నే దీనినికాదనముగ నున్నరథయనవిశ్వమును
 కోరికగలదని నేను వర తెలియజేసినకొలలేదు. అందువలన నే
 యుద్ధ సమయమైనను దొరకడమువారు ఈబిల్లునుగూర్చి క్రమ
 తీసికొనుచున్నారు. శ్రీవారి ఉద్దేశ్యకాలముననే ఈబిల్లును
 కాశీముఖ మాన్పించుటకు సభిర లిచ్చగించి యున్నాను.
 ఇంతవరకు నడిచిన వ్యవహారములకు శృంగీకరముగ నే యు
 న్నదీ గాని బిల్లు విషయమున అభిప్రాయ భేద ములుండక
 పోలేదు. శ్వవిద్యాలయపుకట్టుబాట్లు వేరొక
 స్థితి నుండిన బాగుండునని నెక్కువంది అభిప్రాయ
 జేసి యున్నాను. అభిప్రాయ భేదములు వాగ్వివాద
 కరములుగ నుండకపోవును. ఈ బిల్లు వివాదపూర్వ
 కముగ చేయబడక కొంతలయచున్నాను. బై బిల్లును
 వివాదాత్మకముగ చేర్చి, దాని గర్భపరచుకోరిక యున్నట్లు
 నాకు స్ఫురించుటలేదు. చట్టము నుపపాదించినవారు హిందూ
 దేశమునకు యశమునగూర్చు గొప్పవిజయమును బడసినట్లు
 చూడబడుదురను కోర్కె నాకు గప్పట్టుయన్నది. అసభికారు
 యత్నిమున, పుష్పంచయను అదివర కన్నను ఎరుగు
 నంతటి ఘోర యుద్ధ మొక మూలను నడచుచుండు
 సమయమున హిందూదేశములో క్రాత్రముదిరి విశ్వవిద్యాలయ
 మొగ్గుంచు కాశీమును కాశీన గ్రంథములలో చేర్పగలిగిమి
 ఈ విషయము మనల నందర లిస్కముల చేయును. అను
 భావములు సభికులకున్నట్లు నే నుహించెదను.

ఈవిధము దొరతనమువారు తమ అధికములలోనిదిను నుక పొందినవారి కొరకు వీలగునంతరకు నెరవేర్చు కొరకు తీసికొని దీని నుపహరించినవారు విశేష ప్రవృత్తులుగూర్చి. ఈ ఉద్యమమునందు ఆదిమందియు దొరతనమువారి కింద. అభి ప్రాయము కలిగియున్నారు. కొన్ని సుపహరించినవారికి పూర్వముగ తోడ్పడటకు దొరతనమువారికిచ్చగించు. కాని యిట్టి విశ్వ విద్యాలయ ముంటటకు కొన్ని మతులు గలవు. ఇది లేనియెడల ఇదియూ దొరతనమువారు గాని, మంత్రిగారు గాని దాని నామోదించరు. ఈ చట్టములకు లోబడి యుండవలెను. ప్రత్యేక సంఘములో ఇచ్చున ప్రభువుల చేర్చిన ఉత్తర్వు ప్రకటననుకండిన కాని వీరు అవ్యవస్థా మూలమున సభకు రావలెనని

శ్రీశ్రీ త్రైతములు.

చెన్నపురి రాజధానిలో తక్కువ జీతములతో పనిచేయుచుండిన గుమాస్తా జీతమును పెంచుమటకు గూర్చి మిగిలిన అందరికీ రక్షణ కల్పించునట్లు సర్వ రిజిస్ట్రార్ క్రాడకు గారిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. రిజిస్ట్రేషన్ నుండిపార్కుమెంటు నిర్మాణముల జీతముల పెంచుచేయవలయునని ఇటీవలనే కొన్ని సూచనలు చేయబడినవి. ఇవి తప్పి ఈ విషయమున జీత అగ్ర చరణు చెన్న రాష్ట్రపు దొరతనమువారు నుత్తుమన్నట్లు కావరాదు. ఇట్టి శ్రద్ధునకే గాక గూర్చి దాల్చిటి సింగుగారు చేసిరి. దానికి 8-2-14 తేదీన జరిగిన సభలో ప్రకటన మియ్యబడినది.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము. శ్రీ శ్రీ వైరాయగారి యాధిపత్యమున ఇండియా సామ్రాజ్య కావన సభ సమావేశమయినది. గభ్యులును, ప్రతిపక్షమున చాలమంది విచ్చేరిరి. రాజ్యాంగ సభ్యులలో గా. శర్మ సి హెచ్ హిల్లుగారు కావన సభకు విచ్చేయుటకు నిరణు ప్రభుత్వ సభ్యులును, ఆరంభమున భావమియిన మహమ్మదజీ గారు మున్నగు నూతన సభ్యుల వద్దనుండి సభా ప్రమాణములు బుచ్చుకొని సభాస్థానమునకు నావాహించిరి. తరువాత మామూలు కార్యక్రమము జరిగెను.

సాహిత్యజీతముల దీపికను నైనిక వైద్యులకు హితములు.

గా. అబ్దుగారి శ్రద్ధకు జవాబు చెప్పయ నేనాధి పతి యట్లు చెప్పెను. "టింబి వి. ఎన్ ఎమ్. డి. వారి (నైనిక వైద్య సాహిత్య కాఫివారి) యొక్క జీతములలో తీసికొనెదమన్నట్లు వారి పంచక (ఉపకారకతనము) లకు చెందదు. ఇంతవలన వారికి మామూలుగగల్గునీ ఛరణు హెచ్చించబడవు. ఆంగ్లో యిండియను గొలురకు ప్రత్యేక విద్యార్థి వేతనములు.

గా. అబ్దుగారి శ్రద్ధకు జవాబు చెప్పయ విద్యా కాఫివారియగు సర్ బట్టగారిట్లు జవాబుచెప్పిరి. "హిందూ సభ్యులలో కలిసియు ఆంగ్లో సభ్యులలోను ప్రత్యేకముగ నిచ్చుచున్న వానికంటె ఎక్కువ విద్యార్థి వేతనములను నిచ్చుటకు దొరతనమువారి అభిప్రాయపడితేడు

నాకా సేవక బోధకమునకు నిండియూహ

సర్వాటాలు లేవు.

గా. అబ్దుగారి శ్రద్ధకు జవాబు చెప్పయ, నేనాధి పతిగారిట్లు జవాబుచెప్పిరి. "టింబి నాకా సేవకులలో జీతముల వారికి (టింబినింగు) (నేనాధిపతిబోధకము) సుఖీ కృతరాజ్యములలో ఇంగ్లాండు సామ్రాజ్యము, ఆయిర్లాండులో నె యియ్యబడుచున్నది. ఇండియానుండి ఆ సేవకోద్యోగియుల తీసికొనుటకు ప్రస్తుతము నదియే రూపములు ను లేవు. ఇప్పుడే ఇండియాదొరతనమువారి విషయమున ఏయే రూపములను చేయుటకును సిద్ధముగాతి.

శత్రుదేశీయుల విషయము.

గా. హుదనుగారి శ్రద్ధకు జవాబు చెప్పయ గా. శర్మ క్రాడకు గారిట్లు చెప్పిరి. ఆస్ట్రేలియను గలించియు జర్మనుల గలించియు తెలిసికొనటకు ఆగస్టు 18 తేదీన ప్రయత్నమున దొరతనమువారి బహిష్కరణమును వాడవలయున. తరువాత ప్రజలను స్వేచ్ఛించుటగా భావించినగు ను యాయూరోపుకు వాస్తవ్యులను, ఆసియాకుండ వాస్తవ్యులను, మొదటిదిగలిగినవారి వారిదేశములకు పంపివేయడమైనది. రెండవదిగలిగిన వారికి పట్టుకొని తురుష్కుల స్త్రీయలలోనివారును నున్నారని వీరిలో కొంతమంది యితర యూరోపియనులకును నున్నారు. వీరి మొత్తము 97 మంది

యొక ప్రస్తుతము నిర్బంధనివాసమున నుంచబడిరి. ఆసియా కుండారతనములై తురుష్కు భి మాములవారి తీరము దాదాపు 1100 మంది యున్నారు. వీరినికూడ నిర్బంధ నివాసమునకు బంపుట దొరతనమువారి అభిప్రాయముకాదు. అట్లు నిర్బంధ నివాసమున కనుకబడనివారి నిలిగియు లరయట దొరతనమువారి కనుకరము కాదు."

ఇండియాలోని అధినివేసుల

యూద్యోగములు-వారస ఖర్చు.

గా. శర్మ క్రాడకు గారి జవాబు "ఇండియాదొరతనపు ఉద్యోగములలో మొత్తముమీద 67 మంది యధినివేసులున్నారు. వీరిలో 10 మంది దక్షిణ యాఫ్రికావారు; 16 కనడావారు; 29 ఆస్ట్రేలియావారు 12 ముగిలించువారు (ఆస్ట్రేలియా ప్రాంత దీప్య పువారు). ఉద్యోగ విభజన సీతావ్య, వీరిలో 14 మంది సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగియులు, 17 మంది వైద్యకాఫి యుద్యోగియులు, 6 మంది విద్యాకాఫి యుద్యోగియులు. ఏయేకాఫిలో నేయే యధినివేసుల వారున్నారని, వైద్యకాఫిలో 7 మంది కనడావారును 6 మంది దక్షిణ ఆఫ్రికావారును; సివిలు సర్వీసులో 5 మంది ఆస్ట్రేలియనులు, 6 మంది మ్యూజిలాండువారును, మిగిలిన దక్షిణ ఆఫ్రికావారును నున్నారు."

ఆంగ్లో యిండియను పోలీసు ఇన్స్పెక్టరులు.

క్రాడకు గారి జవాబు. "యూరోపియనులుగా నైనను, ఆంగ్లో యిండియనులుగా నైనను, ఇండియనులుగా నైనను, నన్న పోలీసు ఇన్స్పెక్టరులకు పోలీసు డిప్యూటీ ముఖ రింటెండెంటులుగా హెచ్చించు పని స్థానిక దొరతనమువారికి కావున ఇండియా దొరతనమువారి కావయినను దామాషా సలహాలను నేమియు చేయవలయుననలేదు."

ఆంగ్లో యిండియనులకు సేవేశనపు పేర్కాటులు.

క్రాడకు గారి జవాబు. "ఈవిషయమున జరిగిన ప్రశ్న సుష్టుగా లేకపోవుటచేత మాటియి నది. జవాబునిచ్చుటకు వలనవలయున్నది. మొత్తముమీద చెప్పవలయుననిన, ఈసంబంధమున జరిగిన సలహా క్రమము చేయుటకు సరికాదనియున్నట్లు కనబడెను. ప్రత్యేక సంఘములవారికి ఏర్పాటులనుజేయు విషయము ముఖ్యముగా స్థానిక ప్రభుత్వమునకు జెందియున్నది."

సరియు క్షమరగవాలలో పురుషుల

కొక బోధనా కళాశాల.

గా. శర్మ బట్టగారి జవాబు. "ఇండియాను నివాసాధికులుగా తీసికొనిన వారులనుకూడ విద్యావిధాన విషయమున నుత్తుమన సిద్ధము. 1912 చాత్రాలో నడుపబడిన సమావేశమునందు ఇండియాలో ఏర్పాటు చేసికొనవలసిన ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య తనిమితులును నది తేలికది. రెండుకొలలా వోలెగాల సేవకునుటకు నిలికల కొన్ని ప్రయత్నములు జరిగెను గాని, కానికి ఆటంకములు కచ్చెను. ప్రస్తుతము చెన్నపురి రాజధానిలో నిక కళాశాలను నిర్మించుటకు సలహా జరుగుచున్నది. అట్టికళాశాలను సంయుక్త పరగణాలో గాని బొంబయి రాజధానిలో గాని, యితరస్థలములందు గాని ప్రస్తుతమున నేర్పరచుటకు దొరతనమువారి అభిప్రాయముకాదు."

పారిశ్రామికాభివృద్ధికి దొరతనపు సాహాయ్యము.

గా. శర్మ బట్టగారి జవాబు. "దక్షిణ ఇండియా వ్యాపారసంఘమువారికిని వారునుకూడ సేవకునుకూడ గలించి పరికలగ ప్రయత్నమును కిపోయి ఈ ప్రశ్న జరిగినట్లు తోచుచున్నది. రంగుదేశపరిశ్రమలకు దొరతనపు సాహాయ్యము చేయబడియు నే నేక్కడను జెప్పియుండలేదు. సంయుక్త పరగణాల పరిశ్రమలకు చేయబడిన సాహాయ్యము క్రితమువారిలో గా. సభ్యులకు (గా. రామస్వామి శాధనము గారు) ఇండియా పంచవార జీవితమును గురించి యుకపొందిన తీర్మానము దర్శనమున జెప్పియు సాహాయ్యములకు గురించియు నేకు తలచుకొని మాటలాడి యున్నాను."

గా. సురేంద్రనాథ బావస్థిగారి ప్రశ్నలు.

ఇండియా సంక్షోభ చట్టము ప్రకారము నిర్బంధ నివాసమున నుంచబడిన పారిశ్రామిక విని విచారణజేసి వ్యాపారీయులకు నిచ్చుటకు వ్యాపారాధికారముల యొక సంఘమును నేర్పరచుటగా?

జవాబు. ఆస్ట్రేలియాదేశ మెప్పుడులేదు. ఇంగ్లాండులో నట్టిసలహాసంఘ మొకటియున్నమాట వాస్తవము. దానిని గురించి యొకను నైనను తెలియ వలయునని గా. సభ్యులకు 1915 మే 20 తేదీ ఆస్ట్రేలియా గారి రిపోర్టు చూడవలయును.

ఆరంభోచిత నిద్య

దొరతన మీ విషయమున గలించిన రెండుకర్మముల నుండియు జేసిన ప్రయత్నములను గురించి గా. బట్టగారి జవాబు "చెన్నపురిలో విద్యార్థి విషయమున నుకబడినది ప్రయత్నము కాబడిన వారు విలలవద్దనుండి ప్రభుత్వ చట్టముల ప్రకారము చెన్నపురి రాజధానిలో జీతములేనియు పుచ్చుకొనబడడములేదు. మహమ్మదీయ వాలరకు ఆర్థికతములతో జేర్చుకొనబడుచున్నారు. కడచిన రెండుకర్మములలో నొకటిబడిన వనజాతుల సంఖ్య హెచ్చించబడినది. వైట్ మిన్టూన్లులోని జీతముల వకసను నాయానుకూల్య యజమానులకే విడిచబడినది. దొరతనమువారి సాహాయ్యమును బొందుచుండు స్కూల్ మేజరులు వెంకటదేవ జాతుల పిల్లలను హెచ్చుగా జేర్చుకొనటకు ప్రోత్సాహమునకముగ ఒక్కొక్క దీక్షకారి పిల్లవానికియు సాహాయ్యము 10 అణాలనుండి 1 రూపాయి కి హెచ్చించబడినది. 1918 నాటిలో దొరతనమువారి బడులలో జీతపులెలకు పలకలను పుస్తకములను నిచ్చుటకు రూ. 75,700 వెచ్చించబడినది."

తరువాత ఉపపాదికలకునని యితరక తెలుపబడిన చట్టములు పరిపాదించబడినవి. జీతభూయి దెహనెట్టి (సామంత కడచి) బిల్లు చర్చలేకుండగనే యామోదించబడినది. స్త్రీయ సేవకునను (యంత్రయోగ ప్రయోగపు) బిల్లు స్పష్టముకనుటి విచారణకు నుంచబడినది. పినక హిందూ విశ్వవిద్యాలయ చట్టము స్పష్టముకనుటి విచారణ కుపహరించుచు సర్ బట్టగారిట్లు చెప్పిరి. "ఈ విషయమున విశేషముగ జెప్పవలయున జేయు లేదు. కాకిలాని హిందూ విశ్వవిద్యాలయ స్థాపన సందర్భమున మన మిటీకుల కంటె నిశ్చయము గన్యుకొన సమీక్షమునకు జీర్చియున్నాము. కాని వర్తమాన మింకను సంపూర్ణ యునునది చెప్పటకు నీలలేదు. ఈ విషయము యాధ్య నుకయునని పునః చర్చజేయు చున్నామో, గా. సభ్యులకు నేను జేరచెప్ప నక్కర లేదు. శ్రీ హార్దిక ప్రభువు శ్రీకార కాలముననే యీ విషయము తీర్మానింపవలయుననియు ఈ కీర్తి వారిపేరునకే జెంద వలయుననియు చాలమంది అభిప్రాయము ఇట్లునుటలను నీ విషయమున భేదాభిప్రాయములు లేని నేననుటలేదు. పుత్రికలందీ విషయమున ప్రయత్నమున వ్యాపములలో కృషిచేయుచున్న యెన్నను, మొత్తముమీద నాద తొడున కద్యుత్తులగుటచే, నిది యంత వివాదాంశము కాదని నాయభిప్రాయము. నిజము చేత, ఈ సంగ్రామపు బూర్తిదీక్షాన కేవల పారప్రయత్న ఫలమును నీ విశ్వవిద్యాలయపు చట్టమును గనుక కావన సమీక్షికి జెందజేసితిమేనీ, మనము కార్యకర్తలై నెగడగలము. ఈ సందర్భమున, విశ్వవిద్యాలయ సాంప్రదాయ నిబంధన తెలియు దొరతనమువారి యుపపాదనములు కాదని వొక్క చెప్పవలసి యున్నది. దీనిని కేవలము వైట్ మిన్టూన్లుగాచేసి, యీ విచారణకాము పొడుగు నను దీని సంపాదకులకు సాధ్యమైనంతరకు సాహాయ్యము చేయుటయే దొరతనమువారి ముఖ్యోద్దేశ మయి యుండెను. ఇండియా దొరతనమునకు, ఇండియా కార్యదర్శికిని నెలు అండిన ఒప్పుంద మనో, అట్లు సలహాలనే చేసితిగాని జేరు కాదు. ఈ స్పష్టముగమిటికి ఈ చట్టమునం దభిమానములకు మతి కొందల హైందవు గొనియోగింపవలయు ననుకొంటిమిగాని వార్యుకొనక పోవుటచే నీలపడినది కాదు. తరువాత స్పష్టము కనుటికి నూతనముగ గా. సురేంద్రనాథ జేర్చి గాని, కన్నులు గాడ్చు గాని నియోగించిరి. ఇది ఈ నెల 22 తేదీకి విలంబించబడినది.

మదరాసు అందు సదరన్ మహారాట్రైత్వకంపెనిలిమిపెడ్ నోటీసు.

1890-న సరి 9-న నెంబరు కైల్వే ఆఫ్ 56-న నెంబరు సెక్షన్ యొక్క నిబంధన ప్రకారము 1915-న సంవత్సరము సెప్టెంబరు నెల 20-న జేర్చి మొదలుకొని ఏలము మాగియు దినుమునకు ప్రతి దినము 12 ఘంటల నుంచి మిగిల్ మీర్వాజ్జ సురాబ్జికారిక వారివలన అనేక విధములగున దానాలేని సామానులు బహిరంగముగా నెట్టెవకవద్ద వలము నేయబడును. ఏలము నేయబడు సరకులబాట్ల మదరాసు అందు సదరన్ మహారాట్రైత్వకంపెనిలిమిపెడ్ జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు ఆఫీసులో పుచ్చుకొనవచ్చును.

THE GREAT WAR.

Tsar Takes Supreme Command.

GRAND DUKE APPOINTED VICEROY OF CAUCASUS.

Dr. Damba Looks Crestfallen.

BRITISH WARSHIPS BOMBARD BELGIAN COAST.

AN EGYPTIAN MINISTER STABBED.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

British Bombardment.

LONDON, September 8.
DUNKIRK.—Thirty or forty British warships yesterday morning bombarded the whole coast as far as ostend.

A German Change of Front. British Navy and Troops Praised.

LONDON, September 7.
AMSTERDAM.—Educated Germans are beginning better to appreciate the work of the British Navy and are also giving grudging praise to the troops for bravery in Gallipoli. Newspapers which are usually filled with violent abuse of Britain dwell on the gigantic task of forcing the Dardanelles and say that the reckless courage of British and Indian troops must command the admiration of their enemies.

French Ex-Minister's Tribute.

PARIS, September 7.
"I am writing on board a British warship which was reported to have been sunk in the German communiques," says M. Pichon in a letter to the Press, "and around us is the most marvellous fleet ready at any moment to prove that the renown of Britain is undimmed. The Fleet is incomparable in construction, armament, and men. The sight of Kitchener's army filled me with pride." M. Pichon concludes: "Britain's splendid spirit, which is equally evident in France, leaves us satisfied for the future."

British Cabinet Meeting.

Financial and Other Business Awaiting.

LONDON, September 8.
The Cabinet meets to-day probably for the last time before the reassembling of Parliament on Tuesday. The Cabinet will it is understood receive the report of the committee which is considering the measures for maintaining the strength of the army and other important business. There are likely to be financial questions in connection with the forthcoming budget.

A Labour Leader on Belgian Atrocities. Prussian Militarism Should be Crushed.

LONDON, September 8.
Mr. Siddons in the course of his presidential address at the Trade Union Congress at Bristol dwelt on the war conditions and expressed sympathy with Belgian Labour Representatives and said that their British comrades were determined that Belgium should be restored to them before peace would become possible. The contest was a death grapple for freedom. The Prussian militarism and its proved rapine, cruelty and murders must be destroyed. He deprecated any aggressive Militarism in Great Britain and pointed out the colossal numbers of workmen with the colours.

Russian Heroes.

King George's Sympathy and Admiration.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—It is announced that King George desires that his sympathy with the valiant Russian heroes and admiration for them shall be made known to every man in the Russian army.

British Trade Returns.

LONDON, September 7.
Compared with the first month of the war, the imports for August show an increase of £27,153,888 and exports of £22,118,854, and compared with August 1913 imports showed a decrease of 13½ millions and exports a decrease of 11½ millions.

German Air Raid on Eastern Counties.

Some Fires and Casualties.

LONDON, September 8.
The Press Bureau announces that the last aircraft visit of the German air force last night and dropped bombs on the East of London and casualties, but particulars are not yet available.

FRANCE.

Continued Bombardments.

German Anxiety.

LONDON, September 7.
PARIS.—The Germans are showing anxiety as to the inward meaning of the French continuous bombardment during the past fortnight. A communique states that the Germans opened a violent counter-bombardment along the line Arras to Soissons, accompanied by some grenade fighting. French batteries, however, replied effectively. Both French and German guns have been very active in Champagne and the Vosges.

German aeroplanes twice attacked Giraromer in the Vosges, but only two people were killed.

German Coast Batteries Bombarded.

ARTILLERY DILLS CONTINUED.

Reprisals by French Aircraft.

LONDON, September 8.
PARIS.—A communique says: Our artillery in the Nieuport region co-operated with the British Fleet in bombarding the German coast batteries at Westende. There was a violent cannonade north and south of Arras. Our batteries at several points gravely damaged the enemy works. Artillery duels continued in Champagne, where there was undiminished activity. There were some artillery actions in Argonne, Woëvre and Lorraine, in which we maintained the advantage.

As a reprisal for the bombardment of the open town of Saint Die and Gerardmer a French air squadron dropped bombs on the station and military establishments at Freiburg, causing a fire. Bombs were also dropped on stations at Sarrebourg, Lens, Faverger, Wainerville and Tergnier. A French airship dropped bombs on the railway round Peronne.

RUSSIA.

The Grand Duke Superseded.

Tsar Takes Over the Full Command.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—In his rescript to the Grand Duke Nicholas the Tsar says "At the beginning of the war I was unavoidably prevented from following the inclination of my soul and put myself at the head of my Army and Navy hence I entrusted to you the Chief Command. You under the eyes of the whole of Russia proved your steadfast bravery inspiring profound confidence and good wishes in all. My duty to my country entrusted to me by God impels me to-day when the enemy has penetrated to the interior of the Empire to take the supreme command and share the fatigues of the war to safeguard Russian soil. The ways of Providence are inscrutable. But my duty and my desire determine me in my resolution for the good of the State. Invasion by the enemy which necessitates the greatest possible concentration both Civil and Military as well as the unification of command in the field has turned attention away from the southern front where I recognise the necessity for your assistance and counsel."

Grand Duke Appointed Viceroy of Caucasus.

The Tsar has issued an army order taking the supreme command of the Navy and the Army and calling on the troops with faith in final victory to defend their country to the last. The Grand Duke Nicholas signing himself Aide-De-Camp-General thanks the troops for their heroism during the year and expresses the conviction that the Tsar will lead them to fresh exploits and to victory. The Tsar has appointed the Grand Duke Nicholas to be Viceroy and Commander-in-Chief of the Caucasus and expresses his profound gratitude for his services in the war hitherto.

The Tsar Takes Command of His Armies.

Message to French President.

LONDON, September 8.
PARIS.—It is announced that the Tsar has telegraphed to President Poincaré:—"I am putting myself to-day at the head of our valiant armies. I am most anxious to address to you my sincerest wishes for the greatness of France and the victory of her glorious army."

M. Poincaré has replied:—"I know that Your Majesty, in taking command of your heroic army yourself, intends to carry on energetically to final victory the war forced on the Allies."

TELEGRAMS.

Russian Cavalry's Dash.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—The Communique mentions brilliant actions of Russian cavalry who by a series of dashing charges drove back the enemy in the region of Kovel-sky railway and captured 140 prisoners. Further south as a result of the pressure of numerically superior enemy forces the Russians were ordered to retire to fresh positions eastward of Styri.

Great Battle in Central Poland.

Russians Hold Enemy's Offensive.

LONDON, September 8.
Volkovysk, forty-five miles south-east of Grodno, is approximately the centre of a great battle which appears to have begun in central Poland on a front of a hundred and ten miles between the rivers Niemn and Pripet. A Berlin communique admits that the Russians are stubbornly resisting on a thirty miles front between Shidel and Volkovysk and Petrograd.

A communique says that the enemy on Sunday and Monday continued to develop operations east and south-east of Grodno. Russian rearguards on Monday morning were engaged in a particularly fierce action near Volkovysk and southwards on the whole front as far as the Huskany-Sonim Road. The communique adds that the Russians, as a result of a series of fights, continue to hold the enemy's offensive somewhat eastward of the Khomsk-Dragonchne line.

German Attacks on Siberian Railway

Bombs Discovered.

LONDON, September 7.
PEKING.—German agents in China have again attempted to destroy the bridge on the Siberian line. Fortunately the Russians secured the bombs before they exploded.

TURKEY

A Reign of Terror in Smyrna.

ROME, September 8.
Italian refugees arriving in Greece report a reign of terror in Smyrna. Bashis Bozooks are pillaging and murdering Greeks and ill-treating Italians without restraint. The city is plunged in darkness and railways are at a standstill owing to lack of coal.

PERSIA.

British Consul Wounded.

Indian Sowar Killed.

LONDON, September 8.
TEHERAN.—The British Consul at Isfahan has been attacked and slightly wounded while returning from his morning ride. The Indian sowar of his escort was killed.

SERBIA.

Austro-German Activity on Serbian Front.

Serbian Army Prepared.

LONDON, September 7.
Reuter learns that telegrams from Nish confirm that there is great activity on the part of Austrians and Germans on the Serbian frontier, but the Serbian army is quite ready. There have already been small encounters in which the Serbians have invariably been successful.

EGYPT.

An Egyptian Minister Stabbed.

Assailant Captured.

CAIRO, September 7.
The Minister Fathy Pasha was three times stabbed at the railway station. He drew the revolver and fired at but missed the native assailant whom the crowd seized. The reason for the outrage is unknown. The assailant was the employee of the Finance Minister.

UNITED STATES.

The "Hesperian" not an Armed Ship.

American Ambassador's Report.

LONDON, September 8.
WASHINGTON.—The State Department has received a preliminary report from Dr. Page, Ambassador in London, of the American investigation into the sinking of the "Hesperian". The Report refutes the German statement that the "Hesperian" was armed and says that the "Hesperian" could not in any circumstances be considered a ship able to take offensive against a submarine. The State Department has also received the affidavit of the Officers of the "Hesperian" declaring that the ship was undoubtedly torpedoed as steel fragments fell on the deck.

One American Lost.

The "Times" states that the American Consul at Quakerstown has been officially informed that a native of New Jersey was lost on the "Hesperian".

Dr. Dumba Looks Crestfallen.

American newspapers comment angrily on Germany's failure to disavow the outrage and demand an assurance that the commander of the submarine shall be drastically punished. Dr. Dumba, Austrian Ambassador called on Mr. Lansing this afternoon. Before entering he airily told repor-

TELEGRAMS.

ters that he would submit instructions from his Government regarding the liability of Austro-Hungarian to prosecution in Austria for taking part in the manufacture of munitions. Dr. Dumba was closeted with Mr. Lansing for twenty five minutes but refused to make a statement. When he left he looked crestfallen.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

SIMLA.

The Hindu University Bill.

SIMLA, September 8.

Sir Harcourt Butler moved that the Hindu University Bill be referred to a select committee consisting of Sir Ali Imam, Sir G. M. Chitnavis, Pandit Madan Mohan Malaviya, Mr. C. H. Kesteven, Mr. Sharp, Mr. Cobb, Dr. Sundar Lal, Mr. Surendra Nath Banerjee, Maharaja of Cossimbazar, Colonel Gordon and the mover and in doing so he said:—

"I need not detain the Council at any length this morning. We have reached a further but not the final stage in the promotion of the Hindu University at Benares. It is hardly necessary to remind the Hon'ble Member of the reason which induced the Government to proceed with this measure during the war, namely that there was a very strong desire on the part of the promoters that this Bill should be passed into law during the Viceroyalty of Lord Hardinge, with whose name the University will ever be associated and to whose consistent encouragement and support the success of the movement is in no small measure due. Your Excellency was graciously pleased to accede to the request of the promoters in this respect and I am very glad to be able to say that the negotiations have proceeded on the lines which, I think, are worthy and practical and that there is a general desire in this Council that the Bill should become law during Your Excellency's memorable term of office. It is not that there are not differences of opinion about the Bill. A great many people would like to see another form of constitution and other detailed provisions, but differences of opinion need not result in controversy and I hope that the Bill will remain a non-controversial measure. In all the statements of opinion and they are numerous and weighty—I can find no desire to treat this as a controversial measure and so necessitate its withdrawal. On the contrary I see a desire to recognise that the promoters of this movement have achieved a great success which reflects credit on India and I think that I shall not be far from the general sense of this Council when I say that we shall all feel glad and rather proud, if during the greatest war in history, we can place upon the statute book a measure creating a new kind of University in India which owes its existence to non-official effort. The Bill is not an ordinary Bill. It is in the nature of a private Bill which has been taken over by Government and which is designed to meet as far as possible the wishes of the promoters who have collected large sums of money from the public amounting, I understand, already to over 50 lakhs of rupees on certain understandings and with certain objects in view.

Attitude of Government.

I wish to make it quite clear that the constitution is provided by the Government. The attitude of the Government has throughout been thus:—

That they desire to help the promoters in every possible way, subject only to those conditions without which neither the Government of India nor the Secretary of State could contemplate the existence of a new University of this kind. In accordance with this attitude it has been our desire to put upon the Select Committee members of the Hindu University who are interested in the Bill. There are one or two names which we would have liked to have seen added but the Hon'ble members in question were unable to attend. With these few remarks I beg to move.

Questions and Answers.

Sir Reginald Craddock replying to Mr Assad's question regarding the general revision of the pay of the lower paid clerks in the several departments of the Government of Madras said:—

(a) Beyond some recent proposals for the raising of the pay of clerks in the Registration Department the Government of India are not aware of any general scheme of revision under the consideration of the Government of Madras; (b) the attention of the Hon'ble Member is invited to the answer given to a very similar question asked by the Hon'ble Sardar Daljit Singh at the meeting of the Imperial Legislative Council on the 3rd February 1914.

Sir Reginald Craddock replying to the Maharaja Ranjit Singh's question regarding the filling up of the vacancies in Indian Medical Service by the promotion of Assistant Surgeons said:—

"Since the outbreak of hostilities 84 Civil Assistant Surgeons have been temporarily promoted to act as Civil Surgeons in the vacancies caused by the reversion of Indian Medical Service Officers to military duty. This total does not include those Civil Assistant Surgeons who have been appointed to act as Civil Surgeons in place of military Assistant Surgeons similarly reverted."

Sir Reginald Craddock replying to the Maharaja Ranjit Singh's question regarding the representation of the Delhi province in the Imperial Legislative Council said: "Prior to the constitution of the Delhi province the Delhi Municipality elected no member of its own to the Legislative Council of the Punjab, but shared in the privileges of election enjoyed by other municipalities in that province. As regards the possibilities of repeating a fresh electorate in the Delhi province I would refer the Hon'ble member to the answer given by me on the 25th February 1913 to a somewhat similar question asked by the Maharaja of Cossimbazar.

TELEGRAMS.

Sir Reginald Craddock in reply to Mr. Huda's question regarding the number of alien enemy subjects interned in India and the all avocations of those who are still uninterned said: "As regards the Austrians and Germans the Hon'ble member is referred to the communique issued by the Government of India on the 13th August of which a copy is laid on the table. Turkish subjects may be broadly classified into European Turks and Asiatic Turks. The former have been repatriated. Of the latter (including the crew of a Turkish steamer of whom some may possibly be Europeans) 97 have been interned. There are many Asiatic Turkish subjects for the most part in Bombay and Bengal whose sympathies with Turks are slight and who have been left at liberty. They number approximately 1,000. The Government of India do not consider it necessary to call for detailed information as to the avocation of those who have not been interned.

Sir Harcourt Butler replying to Mr. Huda's question regarding the Christian Missionary and Educational institutions carried on by the Germans in India and the grants given to such institutions said: "It is a fact that the Germans continued their missionary and educational institutions in India after the outbreak of the war. The Hon'ble member is referred to the communique issued by the Home Department on the 13th August 1915 for a statement of the policy which the Government of India, have pursued towards the Germans and Austrians in India. In pursuance of the recent decision to repatriate German and Austrian men of non-military age it has become necessary to make other arrangements regarding the educational institutions at present managed by these. Since, therefore the whole question is at present in a transition stage the Government of India do not consider that it would serve any useful purpose to collect detailed information regarding the number of the institutions, the places where they are located or the names of the recipients of the grant nor are they in a position to make any statement regarding the various arrangements which are being or may be made by the Local Governments for the safeguarding of educational interests. The amount of recurring grants ordinarily allotted from the public funds to the educational institutions managed by the German and Austrian missions is Rs. 1,99,849 per annum. Should the Hon'ble member desire it a list of the Mission and Institutions which have been in receipt of grants can be shown to him.

The Hindu University.

Conference Between Sir Harcourt Butler and the Promoters.

SIMLA, September 7.

Sir Harcourt Butler, who arrived here this morning, took charge of his office and had a long conference afterwards with H. H. the Maharaja of Darbhanga and other promoters of the Hindu University. It is now expected that in the Select Committee some of the points raised will be conceded, and that when the measure comes up for final reading on the 1st October everything will be plain sailing. Criticisms therefore are likely to be chiefly confined to those who oppose the Bill on the ground of the University being sectarian.

Rs. 4,95,000 Given as Donations.

To St. John Ambulance Red Cross.

SIMLA, September 8.

Surgeon-General Hathway conveys thanks on behalf of the sick and wounded in Mesopotamia for the comforts sent out by St. John Ambulance Association which have gone far to mitigate their sufferings.

The total amount of donations received at St. John Ambulance Red Cross is now Rs. 4,95,000 of which Nagpur Voluntary Aid Association paid Rs. 6,000, Indian Ladies' Committee 1,500 and War Gifts Depot, Bombay 1,303.

Business in the Imperial Council.

SIMLA, September 8.

Sir Jamsetjee Jejeebhoy Bill was passed with an official amendment in relation to the power to the Baronet for the time being to enter into an agreement with the Government as to the land revenue payable in respect of land purchased under Section 8 of the Bill.

The Inland Steam Vessels Bill was referred to a Select Committee and as the Bill was circulated and the principle of the measure had been accepted and certain suggestions been made for consideration.

Hindu University Bill.

Select Committee.

SIMLA, September 8.

The Select Committee on the Hindu University Bill will meet on the 10th and it is understood that Committee will go exhaustively into the details of measures. The Select Committee is a strong body and any weak point in its composition is the absence of the non-Hindus on it. The Select Committee on the Inland Steam Vessels Bill met this morning.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, September 8.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State:—7th September. On the north the Russians still hold the Germans but in the centre Austro-Germans are progressing.

A Russian communique says on the Riga Dvinsk front and towards Dvinsk there is nothing important to report. Between Sventia and Vilna and between Vilna and Niemen the situation remains unchanged. In the middle Niemen Germans are developing offensive 23 miles southeast of Grodno but most important attempts are being made in the district of Volkovysk about 40 miles east of Kobrin. Further south again the enemy is still concentrating his main efforts on roads from the region of Luck towards Dubno and Ravn where the general situation is unchanged.

French reports say that continued artillery actions along the whole front have taken place. As a reprisal for the German air raid on the

TELEGRAMS.

open town of Hunneville forty French aero planes dropped bombs on the station factories and military establishments at Saarbrücken 30 miles east of Metz. Airmen verified that the damage done was considerable. The French aircraft also bombarded the barracks 25 miles from Nancy and Morchinger Lorraine 19 miles southeast of Metz. The enemy aeroplanes dropped bombs on Saint Del without doing injury.

The Italians report the capture of the enemy trenches in the Valley of Adige and they have also driven the Austrians from a wood. Otherwise no change of any importance is reported.

In the Black Sea two Russian torpedo boat destroyers attacked the Turkish cruiser "Hamidieh" and caused her to flee towards the Bosphorus abandoning four officers which were sunk.

Food And Drugs Bill.

Local or Imperial Actions.

ALLAHABAD, September 8.

The reports of all the Local Governments on the proposed food and drugs Bill have now reached the Government of India. It is understood that they generally favour the taking of action though opinions are divided as to whether the more obvious course should be adopted of passing a general Act of the Imperial Council for the whole of India giving powers to the Provincial and Municipal authorities to take necessary action to penalise the adulteration of food and drugs that undoubtedly goes on to a serious extent at present or whether the matter should be left to local Governments to legislate for themselves.

CALCUTTA.

New Internment Orders.

CALCUTTA, September 8.

Kaviraj Bijay Krishna Roy of Ayurveda Bistara Samiti in Bowbazar Calcutta, who was arrested under the Defence of India Act along with his manager Dharendra Nath Bose was ordered to be interned at Barrackpore. Dharendra has been discharged.

A Student to be Interned.

Baidyanath Biswas student and political suspect has been ordered to be interned at Khasdanga in the Nadia district. He has been ordered to report himself to the District Superintendent of Police by 2 o'clock to-morrow.

Licenses Cancelled.

Of Enemy Firms.

CALCUTTA, September 8.

The licenses of the following hostile enemy firms are cancelled. Snidt Sanders & Co., Hadenfeldt and Co., R. Jager Co., Assam & Co., Ofenstein and Arthur Koppa, F. Schonert & Co., E. Gruber & Co., Holzmueller & Schmidt and Jos Rosenfeld.

Lady Carmichael's Health Slightly Improves.

CALCUTTA, September 9.

There is slight improvement in Lady Carmichael's condition to-day.

Nirmalakanta Roy Interned.

CALCUTTA, September 8.

Nirmalakanta Roy accused in the Inspector murder case at Chitpore but against whom 'noile prosigue' having been entered was acquitted has now been ordered to be interned in his native village Dacca in the District of Dacca. He has applied to the authorities for 7 days' time on the ground of his brother's illness. The police has given him one day's extension.

Radhica Mohan Roy has been ordered to be interned in a place not yet known. He was formerly arrested in connection with the theft of Mauser pistols and 5,000 cartridges belonging to Messrs. Rodda and Company, but was subsequently let off.

Mahabodhi Head Quarters.

Opened in Calcutta.

CALCUTTA, September 8.

There was a large gathering at the opening of the new headquarters of the Maha Bodhi Society at 411 College Square last evening. The premises have been acquired for the Society by Dharmapala and Mrs. Foster an American lady, each paying half the purchase money. The idea is to have a place where all who desire may learn many admirable teachings of Buddha and hear discourse on Buddhist ethics, philosophy and psychology.

Walking Tour Round the World.

Two Heroes Arrive in Calcutta.

CALCUTTA, September 8.

Two Dutch tourists named A. V. D. Eaden and A. Kryenberg who are on a walking tour round the world for a wage of 20,000 francs and arrived in Calcutta about a week ago obtained permission from the Commissioner of Police yesterday to proceed to Asansol and Benares. The condition of their wage is that they should not solicit monetary assistance but they can meet their expenses by selling post cards bearing their photographs. From India they propose to proceed to Australia, America, England, Africa and Italy and if the war is ended by that time Austria, Hungary, Russia, again Sweden, Norway and thence to Holland.

King Edward's Statue.

Will be Finished this Month.

CALCUTTA, September 8.

In a letter to Mr. W. R. Gourlay, Private Secretary to the Government referring to the progress of the statue of King Edward, Mr. Bernard M. ... the well-known sculptor of St. John's Wood says that the large equestrian statue is well in hand and that he hopes to have the model finished this month.

TELEGRAMS.

Interned Man Favoured with Fresh Notice.

CALCUTTA, September 8.
Makhanlal Sen who is under internment orders has received fresh notice directing him to report himself to the Chittagong police on the 13th instant on his way to Teknaf.

Internment in One's own Village.

CALCUTTA, September 8.
Radhika Mohan Acharya, Meoktear at Manikgunj, Dacca, has been interned in his own village at Balliati in Dacca.

A Serious Dacoity.

Three People Killed.

CALCUTTA, September 8.
Last night a daring dacoity was committed at the shop of Some Marwaris in Chandrakona Bazar in Mymensingh District. Dacoits, it is said, before doing anything managed to get hold of guns which were in the possession of some Bazar people. Subsequently they freely used firearms and it is said went away carrying large sums of money. The exact amount is not yet known but according to some booty would amount to nearly twenty thousand rupees. Several persons are said to have been wounded. Reports are conflicting. One report says that six men were wounded only while another said that three men were killed. No further information has yet arrived in Calcutta. Vigorous police investigation is going on.

A Jamaipur correspondent writes that the dacoity was committed in the shops of several jute merchants, that three were shot dead and three seriously wounded.

UNITED PROVINCES.

Fight Between Police and Students.

Another Account of Canning College Riot.

LUCKNOW, September 7.
The facts of the collision between the Canning College students and the staff and recruits in Police lines may be summarised thus:—There was a dispute over a boat and a collision occurred between eight or ten students and two constables. One student was struck by a stick on the head. The Policeman who struck him got away, but the other man was seized by the students and dragged into the College. On the news being taken to the lines an Assistant Police Inspector proceeded to the spot and went into the College in search of the missing constable. While he did this 40 or 50 recruits entered the College enclosure at points nearer their own lines. Their idea seems to have been to rescue their comrade within the enclosure. They were met at different points by various members of the European staff, and one lot proceeded to attack the boarding house. Collisions occurred and the recruits finally retreated in consequence of the determined and spirited action of Messrs. Brown, Smith and Ward. Various persons suffered injuries, but none of these injuries are likely to be permanent. A full enquiry has been made which has elicited all the details, and these have been reported to the Government.

PUNJAB.

Dacoits' Appeals.

LAHORE, September 8.
A serious dacoity in which the perpetrators of the crime were armed with chhavis and clubs was committed in the village Tonia in the Shakargarh Tahsil of Gurdaspur District some time ago and as a result of police investigation 14 persons were accused, out of whom 4 were absconding. The remaining were tried by Mr. E. T. Bhan, Magistrate of the 1st Class and found guilty and sentenced to various terms of imprisonment. Some of them have preferred appeals in the Chief Court against their convictions and sentences which will come up for final hearing early in December.

EAST BENGAL.

Famine in E. Bengal.

Relief Measures.

CALCUTTA, September 8.
The situation in the famine affected districts of Eastern Bengal has much improved. The condition of Noakhali and parts of Tippera District has been pronounced to be normal, but the condition in a considerable portion of Sadar Sub-division of Tippera is becoming serious.

The Comilla Relief Committee is working in 125 villages giving relief to 4,000 persons. The Government has taken a broad view of the situation and intends to grapple with it firmly. It has placed Rs. 8,00,000 in the hands of the Commissioner of Chittagong and Rs. 50,000 for gratuitous relief. Assurances have also been given for further grants as necessity may arise. Distribution of loans on a large scale has begun from this month in the Western Bengal district. Distress is reported from Bankura and parts of Midnapore districts.

Sentences Passed.

Under 395 I. P. C.

BARISAL, September 8.
The Special Tribunal delivered judgment to-day in the case in which Ahmuddi and others were charged under Section 395 Indian Penal Code. Ahmuddi and Forman were sentenced to five years rigorous imprisonment each and Abdul to one year.

SIND.

A Quartermaster Killed.

KARACHI, September 8.
Several arrests have been made in connection with the murder of the Quartermaster. It transpires that some persons employed on board the steamer "Pageturn" in Karachi Harbour belaboured the deceased and caused serious injuries to which he succumbed.

TELEGRAMS.

BOMBAY.

Fancy Bazar Opened By Mrs. Ranade.

POONA, September 8.
Mrs. Ramabai Ranade to-day opened the Fancy Bazar organised by the Female Training College with which she was connected ever since its birth. She was pleased to see that students of the College had come forward to do their duty by their brethren fighting on behalf of the Allies in the cause of justice and peace.

Rajah of Akalkot at the Front.

BOMBAY, September 9.
Lieutenant Fattessingh Raja Bhosle Bajasaheb of Akalkot State, Bombay Presidency, left Folkestone on 19th August to the front in France, joining the expeditionary Force as A. D. C. to General Remington Commanding the Cavalry Division and is doing very well.

A Fatal Shooting Accident.

POONA, September 8.
An unfortunate shooting accident, which ended fatally is reported from Poona city. It appears that an Inspector of the C. I. D. named Sandarwarta was practising shooting with a revolver in the compound of his house in anticipation of the annual course of revolver practice and had fired at his target when a bullet glanced off and struck a coolie woman who was in the same compound. The occurrence took place on Saturday evening. The woman was removed to the Sassoon Hospital but died there on Monday. The affair is under inquiry.

Englishmen and Indians.

Mr. Naoroji's Definition.

BOMBAY, September 8.
Replying to a deputation of the Bombay National Union which waited upon Mr. Dadabhai Naoroji on Sunday Mr. Dadabhai is reported to have remarked that the main characteristic of the Englishman is his keen sense of liberty and justice. Whatever individuals may do the British character would never fail to vindicate itself at last. The Indian characteristic is deep loyalty to the Sovereign which we have proved beyond doubt during the present war. They are not to give up hope but persevere in their attempts in spite of difficulties. Whatever he had to say to his people he had already said in his Presidential address at the Calcutta Congress and he did not wish to add anything more.

The Indian Specie Bank.

A Dividend of 4 Annas Again Declared.

BOMBAY, September 8.
The Official Liquidator of Specie Bank placed this evening before the creditors assembled at the Liquidator's Office the result of his work up to the 7th instant and an estimate of assets he expected to realise. The following amounts have been collected: Rs. 20,70,784 in payments of calls of Rs. 50 per share, Rs. 14,91,500 from outstandings, Rs. 5,44,000 by selling pearls, Rs. 14,17,263 by selling shares. It is estimated about Rs. 20 lakhs will be collected from calls of shares, Rs. 8,72,000 more under head of outstandings about 15 lakhs more by selling pearls and Rs. 14,97,930 more from shares. Further a suit has been instituted in the High Court against the Directors to realise Rs. 1,66,64,494 and another against the auditors to recover Rs. 23,33,077 with interest. The balance in the Bank of Bombay on the 7th instant is Rs. 43,18,950 the balance in hand Rs. 17,458 and the balance of cash with Shival Motilal Rs. 23,30,000. Thus apart from the question of realising anything in suits against the Directors and the auditors of the Bank the Liquidators can well count upon a total of Rs. 1,04,60,339. Admitted claims of creditors amount to Rs. 7,55,20,410. Of these claims of about 8000 are for either Rs. 10 or less than the amount the total under this head coming to only Rs. 26,119. These claimants will be paid in full. A dividend of four annas in the rupee will be paid on the 15th instant. This will take away about Rs. 38,71,425 leaving an estimated balance of Rs. 63,12,000. The Official Liquidator finally stated that any creditor, if so inclined, might in lieu of his dividend offer to purchase within a week, held by the Bank, the shares being divided where there are more than one so inclined to purchase, in proportion to the dividends one or by lots and disputes arising out of these transactions being referred to Justice Macleod.

Heavy Rain Interferes with Cricket Match.

POONA, September 8.
It is raining in torrents to-night and consequently there is no hope of the cricket match between the Presidency and Mahomedans coming off to-morrow since the Gymkhana ground will as usual after a heavy downpour be a swamp.

Nilagiri Mosquitoes.

Vigorous Steps to Exterminate Them.

OOTACAMUND, September 9.
The question of malaria and malaria carrying mosquitoes in this station is being seriously taken up. Recently O. R. Narayana Menon had secured samples of mosquitoes prevalent here particularly in the vicinity of Government House and some of these were sent to Major Christophers of the Central Research Institute, Kasauli, under the direction of Surgeon General Bannerman. Major Christophers has been so interested in these that he has sent a trained mosquito catcher in the person of Rai Sahab Kazim Chand all the way from Kasauli to catch and bring up samples of Nilagiri mosquitoes. Surgeon General Bannerman is personally interested in the question and having had Dr. Narayana Menon placed on special duty for the purpose he is personally seeing that the matter is thoroughly and scientifically dealt with. A report as to how to deal with the mosquito-breeding waters in the Government Gardens and Government House has been prepared and submitted

TELEGRAMS.

to His Excellency. In view of the prevalence of mosquitoes here and in recognition of the fact that Ootacamund is the most popular health resort in the whole of India very vigorous steps are being taken to completely rid the place of all breeding grounds for mosquitoes.

An Aged Nair Servant Stabs Himself.

CALICUT, September 9.
An aged Nair Servant has been admitted into the Municipal Hospital with a deep knife wound across the abdomen, and the intestines are protruding. It would appear that the young mistress of the house in which the patient served out of affection for the old servant chided him as usual, but the servant unusually got irritated and inflicted four wounds on the lady with a knife. The neighbours hearing the lady's cries gathered on the spot, but the old man meanwhile went into the back-yard, and is alleged to have cut his own abdomen in despair. The lady's wounds are not very serious, but the servant lies in a precarious condition.

Weather Report.

SIMLA, September 8.
All-India weather report indicates that the depression from the Bay crossed the Coast yesterday near Waltair and its centre this morning is over the southeast of the Central Provinces. It has caused rainfall over the greater part of the Peninsula. Some heavy falls are being reported from Hyderabad. North-west India is rainless. The principal amounts are:—Parbhan, Ratnagiri, 3 inches; each; Hyderabad 4; Calicut and Masulipatam 1 each.

Messrs. Andrews And Pearson.

To Visit Colonies to Study Immigration Questions.

SIMLA, September 9.
In consequence of great interest which has been awakened in connection with the question of immigration of Indians into the Colonies Messrs C. F. Andrews and W. W. Pearson whose labours in South Africa are well known will shortly leave India for a tour of study of the position and state of Indian immigrants in the Crown and Self-Governing Colonies both from political economic and other standpoints. They will visit Fiji, Australia, New Zealand, Canada, South Africa and other Colonies. Messrs Andrews and Pearson will visit Bombay and Madras with a view to confer with Indian leaders before leaving India.

LATEST TELEGRAMS.

REUTER.

The one American Missing.

LONDON, September 8.
The American missing from the "Hesperian" is a seaman named Wolff, Newark, New Jersey, and of Dutch parentage.

Number of Missing.

The official number of missing is now thirty three.

Steamers Sunk

LONDON, September 8.
The Russian steamer "Rhea" has been sunk, without warning. The Captain, two women and sixteen crew were saved by a Spanish boat.
The Ellerman liner "Douro" has been sunk. The crew were saved.

Dutch Guns Fired on German Zeppelin.

LONDON, September 8.
AMSTERDAM.—One of the returning Zeppelins apparently gone astray was seen near Amsterdam. Various Dutch forts and garrisons opened fire on it but the result is not known.

Hostile Aircraft.

Men Killed, Buildings Demolished.

LONDON, September 8.
The Press Bureau announces that thirteen persons are dead as a result of the visit of hostile aircraft last night. Anti-aircraft guns were in action and aeroplanes ascended but were unable to locate the ships. Fifteen small dwellings were demolished and many doors windows etc broken. Fires were promptly extinguished; no other serious damage was done. The full casualties are killed two men, three women, five children, seriously wounded four men, eleven women, five children, slightly wounded nine men five women, nine children, missing and believed buried beneath debris one man and two women.
All were civilians except one soldier who was seriously injured.

Paris Bulletin.

LONDON, September 8.
PARIS.—Violent artillery actions took place in almost every sector on the western front. There were no infantry engagements whatever. The Communiqué says that five German aeroplanes bombed Matzville doing no damage and Nancy where there were some victims. French aviators co-operating with the British naval aviators attacked aviation sheds at Ostend. Another air squadron bombed hangars at Saint Medard and the railway station at Dieuze.

Immense German Losses.

LONDON, September 8.
As an example of Germany's vast losses in Russia the German guard corps alone lost 539 officers and 23,692 men.

Panama canal Blocked.

LONDON, September 8.
The Panama Canal has been much obstructed lately owing to slides and it is now completely blocked. Thirty ships are held up. Simultaneously news has been received of a violent earthquake at San Salvador, Guatemala.

ప్రేగుజాన్యము:—కవచన సెప్టెంబరు 4వ తేదీతో ముగిసిన వారములోగా బర్హొరిలో 28 మంది ప్రజలు తగినవారు, 28 మంది చనిపోయిరి, దక్షిణ కన్నడ జేతములో 3 మందికితగినవారు, 3 మంది చనిపోయిరి. నీలగిరిలో 1 డివి తగినవారు 2 మంది చనిపోయిరి. నీలంబూ 24 మంది తగినవారు, 18 మంది చనిపోయిరి. 6 మందికితగినవారు 41 మంది చనిపోయిరి.

రాజమహేంద్రవర కళాశాల భవనమున నేల వేరి
! ది సామంత్రియవారు గు X క్షుభము మహారాజశ్రీ కట్టా పెం
టరారువు ఎం. ఎ. ఎల్. జి. గారి యాధిపత్యముక్రింద నొక
సాధారణసభ జరిగెను కాళేశ్వరంబియు తక్కిన చెందులైన
య్యాలలవండియు దిగువను నుద్ధరి విద్యార్థులు సభలంక
రించిరి. ప్రధానమునకు బహుమతి మును వాంఛనూతా స్తవమై
పేమియ్యట సగౌరవ సాధిసలిగారి యుపజ్ఞతై వై సభాసాహితో
ప సంఘకార్యదర్శి సభాపాపముగ నొకరిని శ్రీధవలూరినాగ
భూమణ్యునిగాను పూర్వ మేదెనిమిది వర్తరములు జయ్యి
దయగా నడచి కుట్టుకుదన విద్యార్థుల యత్యధికే సంతరించిన
యు త్తరసర్కారుల విద్యార్థి మహాసభకు భావకము నేయుచు
దానిని నొకవిధముగా విశేష వ్యాప్తి కలిగించి పునరుద్ధారణ
నేయుటయే గాని యిష్టమగునట్లు నూతనముకు సభ నొక దానిని
సాటింప జూనుటలేదనియు నీసభకు మునుపటివలె యత్యధ
కసాంక కమిత్యనో సాగింప కలయుననియు నాభార
మంతయు విద్యార్థుల నుండె యున్నదనియు, నీనాటివిద్యార్థు
లే లేపకదేశోద్ధారణములకు నాయకు లనియు నట్టి నాయకు
త్వమును బొందుటచే వి. య. యి. యే. మొదలగు పట్టుము
లేమియు సాయము చేయజాలననియు, నిట్టిసభ లర్పించినచో
యకారులు కానిలకయి, నీసభకు ప్రాత్యభావమును, స్నేహ
భిన్నుర్ధి నైకమత్వము నాదిగాగల వానిని గలిగించుననియు
దెలుపుచు నీసభకు నుండి ముపుర చుచున్నయ్యునిగిన
యభిప్రాయముల బొందుజెడుచు, నందఱొకరినొక యాతేవ
ణలకు సకలమును బహుమునియ్యును ప్రాసినయొక కక్కిరి
వ్యాపకము బాపించి నియ్యట శ్రీకడపాటి నూర్వనాచాయ
ణగాను, జడివివాపిరూపాగాను మున్నగువారును, బోధనా
ధ్యసన సాతకాలముండి కచ్చివ పాలకవిధమునకు నెడమ
ముడి లక్ష్మీరసంహారమును కపుకొండల లక్షణరావుగా
నును పీఠకలింపవలయునని సాతకాలముండి కచ్చివ శ్రీమూ
రంపూడి కనకరావు గారును నైసభకు వ్యావస్థాక మని
తైలుపుచు నాంధ్ర విద్యార్థులు తక్కిన పాతక
విద్యార్థులకన్న గను హిందవలెనుండువానియు నీకి దేశాభి
మానముందలి యది బాపకం దెలియునన్నదనియు బాతకాల
దప్ప తక్కినవారి నేమియు గమనించుట లేదనియు నట్టి కష్ట
ముల నన్నిటి వొంగింప నీసభ యత్యధికత్వమనియు, దేశాట
నము జ్ఞానాభివృద్ధివాదకము కాన నీసభలకై నూతనపరిదేశ
ముల కేటవలన జ్ఞానాభివృద్ధి తప్పక కలుగుననియు నాంధ్ర
మహాసభతో చాలున జేయుటవలన నారునేయు చర్చలన్ని
టిని బాగుగ గ్రహింపవలయునని నీసభలకు భవ్యమును
నొక్కొక విద్యార్థి కిరించిన ములతోనకు యవనసరవ్యము
ములతోబోల్చి చూచిందో నెంతయో తక్కువముననియు
నానుటల మౌనదృశ్యముగా నుంచుకొని పంచేయుటవలన
నేలాటి ముప్పును రానేరదనియు, దేశాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణ
మును నైకమత్వమునకనే యనుదస్తమించి మహారాజ్యము
నాంగ్లేయులు నంపాడింపగలిగిరనియు, నొక
రాజ్యము బాగునడచలేకన్న నందలి పట్ట
ణములై బాగుపడుట యెట్లాశక్యమో యట్లులే దేజియను
సాసభ ఆంధ్రమహాసభ మున్నగు మహాసభలు బాగుపడలే
కన్న నీవిన్న సభలు జయప్రథముగా జరుగవలయుననియు గం
భీరోపన్యాసముల నిచ్చిరి. పీఠవ సగౌరవసలిగారి క్రిం
విషయముల నతివసురతతో సభ్యులమనసుల నాటియుట
విధముగ జెప్పిరి. హిందూదేశము నందంతటను నాతీవ
ప్రబోధము కలిగియున్నది దానికనుగుణ్యముకు కొన్ని పనుల
రాజకీయముగ నడచుచున్నవి. దానికి సాయముగా జేయు
పనులే యీసభలు. నెద్దనెద్దసభలు చేయుట కెట్టికారణముల
కలవో యట్టి కారణములే యీసభకును గలవు. “సుదరాస
సార్వమేధము” అను సభ యేకారణముక నెలకొల్పబడెన
యకారణముచేతనే యాయాంధ్రవిద్యార్థి మహాసభయు నె
లకొల్పబడినది ఈసభలు జ్ఞానమును మాత్రమే యిచ్చునవికా
కారులసేవలే యెట్లాపనును సుతోమమును కలిగించుచున్నవి
నిట్టి సభల కేటవలె నెంతో నూటవలెనునె చిప్పరమ్యము. కావున
నిట్టిసభలవలన జ్ఞానమును సుతోమమునునూడబొంద వీలుగ
దు. కావనిని యాభ్యాసశక్తము. కావున విద్యార్థులందఱుకు దీ
క్షయెత్తుకొంటును పడకలయును. అన్నిటికి మూలమునక
కావున ప్రతికళోరాల విద్యార్థియు నాలుగతాలకు తక్కు
గానుండునటులను పైసర్కారులవిద్యార్థి రెండే జాలక

దక్షిణ గానుండునటులను చందాల నొసగినచో నీనభకు
వలసిన ఖర్చులకన్నిటికిని సరిపోగలదు. కావున విద్యార్థులెల్ల
రటులనేయుట ననుజనము. అయితే నీనభకై యీ పురం
బున శ్రయవలసినకార్యముల నిర్వహించు కళాశాలలో శ్రీ భీమ
శంకర గారును శ్రీ యజ్ఞమూర్తి శాసభూషణరావు గారును నిర్వ
హితులండ నాదిక సాహముగ శ్రీనింగు పాఠశాల నుండి శ్రీ
తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రి గారును శ్రీ వీరేశలింగం పంతులు
గారి పాఠశాలనుండి శ్రీ నూరంపూడి కనకరాజు గారును బద్ధ
కంకణలై తమ సుఖ సౌఖ్యములం దేలిపిరి. తరువాత రమా
రమి మూగంటలకు శ్రీ దాదాభాయి నారోజిగారిని జిరా
యవునుగ నేనుచుని భగవంతుని ప్రార్థించుచు నగ్రాసనాధి
పతిగారికి, భగవంతుని మా ప్రియపాలుగారికి వందన
ములతోడను జయజయధ్వనులతోడను సభ ముగింపుచేయుట
ను. శ్రీతిరుణవిద్యార్థులు నిట్టిభల గావించి కార్యమునకు
గడంగునున్నారను శుభవర్తమాన నుచితకాలంబుననే మా
కర్త పుటంబుల బనుగాక.

తొలిఃరించిన వెంటనే వచ్చి మరలమితముగ గురిసి కొంచె మించుమించుగా గడవిన నెలయంతయు కన్న మే మరియకలగొవుటకే నశకమొట్ట రైతులకు నష్టము సంభవించెను. కొన్ని చోట్ల నీ దగ్ధతన్నము బాదగ గురిసి రైతుల బెంగ కదల్చును. కాని కొన్ని చోట్ల కన్నము స్వల్పముగ గురిసి కన్నము గురియునను చాకతో పొద్దివంటిలో విత్తులను నల్లియించిన రైతులు స్వల్పకన్నము మాత్రమే గురిసి విత్తులు పొట్టగొవుటచే మరల విత్తులు దొరకక యల్లాశ్చర్యమన్నారు.

గోదావరి జిల్లా కుటిచ్చెట్ల కొకవిధముగు తెగులుపట్టుట గలరు. చెట్లు కొంతవఱకు నానగ నేయెదిగి నిమ్మట ఎరుగుట ముందు, కడవట నేసిక మొత్తయి విడువక యా ప్లేయించి క్రమ క్రమముగ కలుబడి యెంచును. బొందచిచ్చి చూచినయెడల తొట్టల క్రింది నొంచును. నానకయు తొట్టును. ఒక్కొక్కప్పుడు తెగులుపట్టుట కన్నముగలటకు ముందువేరిన యావట్లు బాచిగ విడువక మునుమునువడి సోరిగోయిట్టుంచును. ఒక్కొక్కప్పుడు కలుబడియావట్లుగూడ కండినపుట గలరు. ఒక్కొక్కప్పుడు తెగులుకట్టినచెట్లు గోలవేయునెడల కట్టిగోలలు చెట్టుతలనుండి రాక బొందను చిచ్చుగొని మర్యాదండి నొందనును. కాని యెట్లు పుట్టుగోలగా కాదులు మిగుల క్రిందగిరి చిన్నవిగ నుండును. ఇట్టిగోలలువేయుట తోటభూజమానుని కశుభనూచక మనిరైతుల నమ్మకము.

కొంచెమించు తెలతొలుములే గల తెగు లొకటి యామధ్య పూసా క్యనసాయాక్షేప్తకాస్తానమిండు పరీక్షించబడి యిది యొక శీలీంధ్రమువలన గలుగుచున్నదిని కనుగొనబడెను. కాని పూసాలో కనుకొనబడిన తెగులును గోదావరిజిల్లాలోని తెగు లును ఒకదేయని కాస్త్రజ్ఞులు పరీక్షించినగాని చెప్పవలసేదు. పూసాలో తెగులులేని చెట్లను తెగులు శీలీంధ్రమును టీకాలు వేసి తెగులుపుట్టింది, శీలీంధ్రముయొక్క స్వభావమును దానికి క్రితీకారమును గడగొన జర్పించుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములలో చెరకుపయ్యగు రైతును బావరి
ఫిబ్రవరి మార్చి నెలలలో నాలుగు యినాదియవలయు. ఈ
వ్యవస్థానికాలమున నాట తోటలలో మొవ్వలు విస్తారముగ వ్రుప
గుచే; కొట్టుపడుచుండుటచేత చెరువునాగు క్రమక్రమముగ న్ని
పోయెను. మూడువందత్సరముల క్రిందట నారాష్ట్రములందలి
వ్యవసాయశాఖ వారు చెరువును ఇంకను ముందగ నాటిన యే
డుల తెగులంతగా పట్టుకొనవచ్చునని గూర్చిని కొన్ని పరి
క్షలు జరుపవారంబుచిది. గతవందత్సరపు వరిక్షల వ్యవసాయ
మీ క్రింద వివరింపబడును

	ఎకరమునకు	ఎకరమునకున్న	ఎకరమున కున్న
నాటిని నెల	అయినచేరుకు	గడల తూర్పు	బెబ్బళ్ళ తూర్పు
	గడల సంఖ్య	(టన్నులు)	(టన్నులు)
ఆక్టోబరు	73900	46.5	4.9
నవంబరు	47200	42.5	4.8
డిసెంబరు	51680	38.2	3.9
జనవరి	45400	36.6	3.5
ఫిబ్రవరి	45340	35.3	3.4
మార్చి	32960	28.1	2.8

ఎంత ముందుగా వాటికనంతలా భుజకముని శైవమోక్షము
వలన దెలియుచున్నది. పూర్వార్థచారమున గదలిత శ్రోతృపంప
వ్రాహ్మణులచే సాక్షాత్కర్య శైవశ్రమోజనమునకు దీని
వలన విశదము.

బొమ్మలు మొక్కలను నాటినప్పటి నాకు మొక్క లేని
నా నాకు మొక్క లేనినా తెలిసికొంటున్నాను. నాకు విస్తారముగా పోషించు
తాత్పర్యము తెలిపియున్నాడు. నాకు విస్తారముగా పోషించు
అలవ్యముగ మొలచు మొక్కలను దూచి అందుకు ఏమైనా బలి
ద్రవ్యము నుండువానిని వదలి నీరసముగ నున్న నానిని మామే
తీసి నాటివయెడల నందు చాలభాగము ఆకు మొక్కలు
పుష్టిలో ప్రవేశించునను సామాన్యముగ స్త్రీలందఱు
లే బలిద్రవ్యమునందునను నాస్తికుము నుండుననియూ
మామింపబడెనట! సింహళములో నొక చిహ్నమును
త్సరములు పరిక్షించి నుండలి నిజమును భ్రష్టమైనది.

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రథమోధ్యాయః
అథాచ శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదః
అథాచ శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదః
అథాచ శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదః

బొంబాయిరాజధానిలో ఆచార్యులకు మేల్ గవర్నమెంటు
గత సంవత్సర ముచూరముగా బాచేనాని ప్రతిభాను
మన్నది. ధార్యానబ్జిగాలో గతసంవత్సరపు కృషి, కార్యముల
నీనాగలి వైతులగేల ౭౭౦ ఎకరములు ౧౬ పెంచు ౧౨ అం
గుళముల లాకువరకు దెన్నెను. కృష్ణానందులమహారాజు కరుణ
తులిద్దిన యద్దెగలవ దొంతకపువాడికి ౬౦౭ రూపాయలు
మిగిలేటట.

గ్రామములందలి రయతులయొక్కను, వారి వ్యవసాయము యొక్కయు స్థితిగతులకుగూర్చియు చూచి విచారించియు మార్గములకుగరించినను వ్రాయబడును తన వ్యాసమునకు గాను కె. రాఘవాచారిగారి కీసంపత్కర్తవ్రు ముగియును మన మీయబడెను. రాఘవాచారిగారు తమ సుబోధకుమగు వ్యాసమునకు వ్యవసాయపరిశ్రమయొక్క గౌరవమును నూర్చియు దానిని హీనముగచూచుటచే నాంగ్లేయు చిత్తాగ్రంభము సోకినవారేగాక ఇదివరకు కష్టపడి పనిచేయుచుండిన రయతులుగూడ కొంతమంది సోషియలకుమార్పాడునొత్తి వ్రాసియున్నారు.

నల్లులను దోమలను నశింపజేయునది

కాటోక్ పాదరు

నల్లూరి, చీమలూ, ఈగలూ, చిమ్మటలూ మాన్సుగు కిముల బుట్టించు పువ్వులు
అను సళింపజేయును. టిక్కో 1. 2. 3. 4. 5.

కాటోలవతులు

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును. పాఠదోలును.

2+0 కట్టలుగల పెద్ద 1-కి ల 12

మీ ఆశీర్వాదములకు చీమలును కడక టిండ్లయందు గట్టలును, పోషక
జను, పుష్కల వేటికలను చిరుతలనుండి కాపాడును.

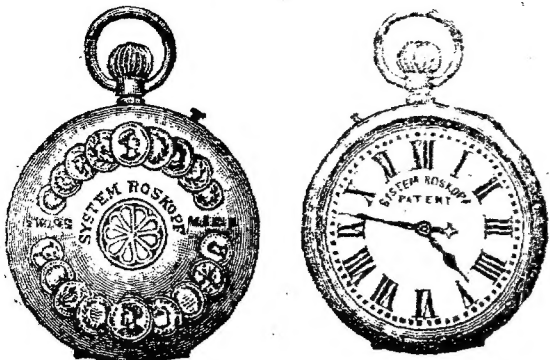
పేరు, వైఫాయిడ్ నులేరుగా రాగములు రాజుండ కాల్లు నిమ్మ కానా
డు చుండును. ఒక సారి ప్రయత్నించినవారు అదిలేక నిమ్మమై చుండ నేరారు.
అనేక వస్తుప్రదర్శనములయందు అనేక బంగారువస్తువులను గొప్ప బంగారునా
ములను పొందిన వి. అశ్విని అందు కంపెనీ, ఒక సారి, జపాన్ కాటచే తనవ
చేసాడనినది. పొడుగుపొట్లములు ముదిరించుటకుగాను జ్వరకాటచే తనవ
చేసబడును. పట్టుకొనండి వ్రాయువారు తమ పేరునామా, పోస్టు, జిల్లా
విడివిడిగా వ్రాయుచునలయును.

సోలు వజ్రాట్యు:—

టి. హర అండు కో.
చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

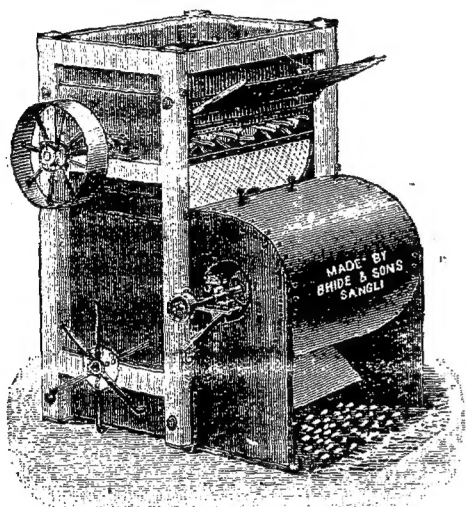

శుభమును మెడలులీసిన రాస్తోపు గడియారం.
దీని 7 రం. ప్రత్యేక వాడకము యివ్వబడును.

మంతు. వెలక. ఈ గడియారముయొక్క వెలక ప్రక్క 18 మెడలులీసిన యుండును. దీని వెలకొని పరుగెత్తిన భుమికినిను గుట్టపు నవారి చేసిన నిలువకుండా నడుచును. వెలకొని నిక్రయము అవుతున్నది. మొరటుపచేయువారికి కూడ నుండా ఉపయోగమైనది. దీని వెల గొలుసుతో చేరి రు. 2-8-0. విక్రొంద వాచ్ కంపెనీ, సౌకార్య పేట, మదరాసు

Bhide & Sons, Sangli (Bombay)
Manufacturers of Improved
Ground Nut Decorticator or opener

వేగ శైవలను బలుచు

నూతనాభివృద్ధికొందినయంత్రము

ఈయంత్రము శతశాతకాయలను పగుల గొట్టుటకు గాను నిర్మింపబడినది. అంతటి పుష్కల పగులగొట్టుకుండ శుభ్రముగా పలుచుచు బొబాయి మదరాసు రాజధానులం దన్ని భాగముల ప్రత్యేకపడినది.

మాయంత్రమును గొనట నిక్కిలి లాభకరము.

విశేషములు తెలుగుకొని గోరక ఇంగ్లీషులో మాట వ్రాయించును.

బైడే అండు నన్ను, పాస్టి, బొంబాయి.

త్రికాలవర్ష అద్దము

మీకు భూతభవిష్యద్గర్త మానముల నెరుంగ కోరికగలచేసి మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలము లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్భుత మునకయి యోగ్యతాపత్రికములు మాకు వచ్చి యున్నవి. శ్రీలు, పుష్పములు, బిడ్డలు దీనియందు సమృద్ధముగల వారందరు వారి యూహలను, తత్ఫలితములను చెలిసికొనగలరు. దూరదేశముల నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమములు, యుద్ధసమాచారములు, ఎర్రకమున లాభ నష్టములు, వస్తువుల ధరలు ఇతర ఫలితములు, ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు మా యద్దము తృప్తికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

కెడ్డ చక్కని సీమ అద్దము	6	0	0
సీమ అద్దము	8	9	0
సామాన్య అద్దము	2	9	1

త్రికాలము ఆంగ్లేయ భాషలో వ్రాయవలెను.

ఆమాభాయి వాగ్భిజీ ఫటల్,

కరంసాడి. ఆనందపూర్ణుగా, కైరాజిల్లా

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad.
Via Anand. Kaira District.

చంద్రరేఖావిలాపము.

కటక విలాపితా మహాదానదగు కూచించి జగ్గకవి రచించిన హాస్యరస ప్రబంధరాజము. "క. ఈకృతికి సమముగా గృతి. నేకపులున శివులబల రిని బిరుదము..." అని కవియే ప్రస్తావించియున్నాడు. రసోదితముగ సంస్కరింపబడినది. కాలికోటైదు రు. 1-0-0

నీతికథా సంగ్రహము — సద్విశ్రమ, కటిష్ఠణము, వారికావాలకు లండణుచు చదువదొనది. వెల 4. ఆదాయ.

అపూర్వసంఘసంస్కరణము. — అశ్వసాహస్య మగు ప్రహసనశేషము. దీని భోజి కేటల మపూర్వము. చదివిన కొలది చవు లూరుకు. ప్రతి 1.కి వెల 6 ఆదాయ.

కా కల్లకూరి గోపాలరావు

4, ఆచారప్పన్ సందు, బాల్జిటవుక, మదరాసు.

కస్తూరి

విషజ్వర లకు, కలరాకు, సుధికి, జాలింతకు గోగములకు, వాతములకు, చిన్నబిడ్డల జబ్బులకు, పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని, కస్తూరి బంగారమున కిన్న ప్రియమగుటచేతను, నడనక సమయములందు దొరకుట దుస్సము. మా జిహ్వాయంతరి కస్తూరి యంతర పదార్థము శీవియును శీర్షబకపు. ఇంత వరకు మా తావునుండి కొనినవారల కీ విషయము తెలిసియున్నది. కొనినవా రొకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లుచేయుటవలన కలికి కస్తూ రిని గొని మోసపోరు. తులం 1-కి రూ 30-0-0

గోరోజనము తులం గకి 2-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులం గ-కి రూ. 2-0-0

అమృతాంజనంపిపో, చెన్నపురి.

స్టెర్న్స్ వైన్ ఆఫ్ కాడ్జివరువిక్ స్ట్రాక్స్

అహానులో గూడినది. ఇది పోయిట్టియో, బలహీనులకు యు జనులకు యధా వైమెంకల గలదు. ఆరోగ్యమును, ఉత్సాహ మును గలిగించును. మంచి తెలివీ లలో నయితేము తృప్తికరముగ పని చేయగలదు. నిస్సత్తుక, పొండు, కుడుగ, ధీమలకు వానార్థ్యం గలకొని యావధుకు. అన్ని మందుల మాపులలో విక్రయించబడును.

ఆంధ్రపత్రిక - దినపత్రిక

చందా వివరము.

12 మాసములకు	...	రు. 15-0-0
6 "	...	" 7-8-0
3 "	...	" 3-12-0
1 మాసమునకు	...	" 1-4-0

ఆంధ్రపత్రిక - వారపత్రిక

12 మాసములకు	...	రు. 2-8-0
సంవత్సరాది సంచికతో	...	" 3-8-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

చెన్నపురి.

* ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, చెన్నపురి.

శకుంతలా హైరాయిల్

తాంబూలమాత్రం 22, కొండచిలుకలు 6, కాక నవక్ బ్రూచి 1, పుకగుడ్రా 1, అత్తరబిల్ 1, వెలక 86 బహుమతులు.

త్వరపడుడు!

కొద్దిప్రతులే గలవు!

మంచిసమయము!

బరోపాఖండ యుద్ధచరిత్రము

(మొదటిభాగము సిద్ధమైనది.) ధర 8 ఆణాలు మాత్రమే. పోస్టేజీ సహా 0-10-0.

ఈ యుద్ధచరిత్రము ఆంధరికి వెలియినట్టి సులభమైనది. తేలవెరుగున వ్రాయబడియున్నది. మా ప్రకటన కలనే భేదములేక ప్రకటింపబడినది. ఆంధ్రపత్రిక ప్రతినిధురూపముగ ముద్రించిన పుస్తకమిది కాదు. ఇతరులు ప్రపంచసర్వస్వమును లోకమునకు యావత్తు యుద్ధచరిత్ర విక్రయించు అబద్ధ సంఘము కాదు "నిజముగా బరోపాఖండము" జర్మని మొదలగు వానికి గలకు గుర్తయ్యెను వివరించి వ్రాసియున్నది. ఈ యుద్ధ కారణములను అందర్నీ చక్కగా తెలుసుకుటకు జర్మని యుత్పత్తి మొదలిప్పుటివరకు జరిగినవిషయములిం దున్నవి. బరోపాఖండము జరిగినట్లు వివరించు కారణము తెలుంగోరువారు ఈ మొదటి భాగమునందు వెలుపబడిన యా ప్రకరణముల ప్రకారము తెలియవలెను. జర్మని, ఫ్రాన్సు, ఆస్ట్రియా మంగోల నిర్మాణము గతకాలమున విరోధము గలిగిన మార్పులు. జర్మని యేకాధిపత్యమును సాపించుట, ఇటలీ యొకమత్తయందైన వింత ఆస్ట్రియా ఏకాధిపత్యమును సాపించుట. జర్మని యేకాధిపత్యము ఉచ్చదశయందు అధికారివస్తుంభణము, రాజులమధ్య గ్రేటు బ్రిటన్ జర్మనియుచేసిన సోదాహరణము బొల్సెల్ టర్కీయుద్ధముల ఫలితములు. విరోధ సార్వభౌముల యుద్ధప్రయత్నములు ఆస్ట్రియా ముదరానుచంపబడిన వెలక సార్వభౌముల యుద్ధప్రయత్నములు సార్వభౌమల్యాంభించిన మహా యుద్ధవిషయములు గలవు. బరోపా చరిత్రము నింతవిపులముగా వివరమున సహితముగా నెవరను నిదివరకు వ్రాయలేదని పోకెల్ చెప్పినది. పుస్తకమును దీసి చదివినవారి కీ విషయముల సత్యసత్యములు తెలియును ఇందులో 80 పేజీలతో విశ్రవణములును, 6 భూగోళపటములును, 120 పుటల విషయము నున్నది. ఈ పుస్తకమును గోరువారికి వి. పి.ములకమునకుంబయ్యును. వెంట వెంటనే తత్తయ్య భాగములు వెలువడుచుండును. ఇందులో అర్థ పేజీలను ముద్రించిన చక్కని ప్రతిమలుగలవు. ఇవ్వబడును. చిరునామా -- సువీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టు బాక్సు నెం 167, మద్రాసు. ఇ.

తయారైనది. యుద్ధచరిత్రము. సిద్ధమైనది.

సంవత్సరాది సంచిక! సంవత్సరాది సంచిక!!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాది సంచిక సిద్ధమయినది. ఆ సంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ వైశ్యసేన, ప్రాచీనతీర్థ దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హింజాత్మ్యధరణము, యోగనిద్ర, ధీరాధాన, మహాశూరులు, ఈశ్వరమీమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమునలే ప్రచురింపబడియుండుటయే కాక నిపుడు హింజాత్మ్యధరణమును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మిక్కిలి విషయము లతో ముద్రింపబడినది:—

- 1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రుష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3 యుద్ధ పూర్వములు, వానిపటములు; 4 భీష్మరాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వానిపటములు; 5 దుర్గపల్ల నిర్మాణము వానిపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యముల భీరంగుల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధ ప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను చెల్లుపు 400 పటములు దీనియందు బ్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణమాలం దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్దయాకృతియందు 200 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర పంచాంగము రంగులపటములు కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి రంగుల పటమున్ను చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యవస్థనుచేసి ముద్రింపబడినను, ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు వెల 0 8 0 ,, అర్ధసంవత్సర ,, 0 12 0 ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, దినపత్రిక కి మాసముల చందాదారులకు ,, 1 0 0 ఇతరులకు ,, 2 0 0

పోస్టుఖర్చులు పేరుగ వసూలు చేయబడును. యుద్ధచరిత్రసంచికను బడియగోరుక రిప్పటినుండియును (చందాదారులును కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ వచ్చును. దిన వారపత్రిక చందాదారులకు తీసికొని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడినవి. ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.

వనోపధి నా ర్న పరిల్లా

ఇది వేదాధిపతియొక్క శత్రువుగడ్డలను మరియు కల చర్మరొగములను బాగుచేయును. కీళ్ళపోటు, పారవాయపుపోటు, రుద్దబారమువలన గలిగిన అన్ని రొగములను దీనివలన నశియగును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడిరంతులు పుట్టినవినిగించును. శత్రువును కుద్ధిపజచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును. ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నుకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు నెలలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగువడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0. పుష్కరుమందు:—ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుచేసి రొగమును కుదుర్చును. భారతమధువల్లి(తాగు ల) జండు. నాగవల్లి త్రెలము పైపూతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజులకు పరిపూర్ణమును 5-0-0. ప్రాప్తి:—డాక్టరు పి.డి. సావంత్, గళక, ఫననవాడి, నం. 2, బొంబాయి. Proprietor Dr. P. D. SAVANT Panaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

రాక్షసనామసంవత్సర బహుమతి చెయ్యి గడియారము రూ. 1-15-0. ఇదికరలో విక్రయించినది రూ. 8-14-0 ఇంత బాధాక్రమముగల చెయ్యిగడియారము ముకుందమేనేన కళ్యాణి చెయ్యి వలెనని ఈ వెల చిట్టచు లోగ తెచ్చుచున్నాము. ఈ గడియారము ప్రభుకు సాగునగును దొడ్డిగాను ఉండును కి మిగిల్చినది పూర్తిగానే యోగ్యము. నీలకేణ విక్రయించు. పి. ఎ. ఎస్ నాథ్, బరోక్ రోడ్ చంబు. 2. వ శిల్పకవీధి, మద్రాసు.

జువ్వలపాములము:— మహాశివుని శిల్పించుట చలన అస్తియగు పాములముగను. జ్యోతిశము బాగు చేసి నిర్భయము క్రిమముగ గలుగును. మలబద్ధము చూచును. 20 మూలల దబ్బి 1 కి వెల 1-4-0. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర. ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినది. ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభముగా భాషలో తగినపటములతో కథలవలె వర్ణింపబడును. చందాపద్ధతి సంవత్సరమునకు రమారమి 600 పుటలు కి సంచికలు, చందా రు. 2-0-0. (పోస్టేజిలో సహా) ప్రవేశ రుసుము లేదు. సంవత్సరముచందా ముందుగ స్వీకరింపబడును. అయిదవది—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. పి. రింకాడిపేట, మద్రాసు అప్రిల్ 1915.

REGUMSHAHI SOAP. ఒక తూరి ఉపయోగించుట వలన తేహమందలి యే భాగమునయుండు రొనుమును చెడుపులేక శుద్ధముగా గండును. చర్మము యొక్క స్వభావమైనరంగునుకాంతిని పోగొట్టక జేయు (పోప్) ఇది ఒకతే. వెల 8 దిల్లీలు పె టై 181-0-0 వి.పి. ఖర్చు 4 అ. ఆర్. బి. కండిట్ అండ్ కంపెనీ కి, బందరువీధి, మద్రాసు.

నూతన రోమసంహారి. బేగంసాహిసోప్. ఒక తూరి ఉపయోగించుట వలన తేహమందలి యే భాగమునయుండు రొనుమును చెడుపులేక శుద్ధముగా గండును. చర్మము యొక్క స్వభావమైనరంగునుకాంతిని పోగొట్టక జేయు (పోప్) ఇది ఒకతే. వెల 8 దిల్లీలు పె టై 181-0-0 వి.పి. ఖర్చు 4 అ. ఆర్. బి. కండిట్ అండ్ కంపెనీ కి, బందరువీధి, మద్రాసు.

సవినూతుకము రసవంతము. సంగీత వీరసేన విజయము. ఇది నవరసభరితమై, శృంగార, శోక, రస ప్రధానముగు నాలుగంకముల చక్కని నాటకము. ఇదివండిత పామరుల కెల్లరకును విశదముగునటుల సులభమైనది వ్రాయబడినది. వలయువా రీదిగువ అడ్డెప్పులకు వ్రాసి తెప్పించు కొనవచ్చును. వి. పి. ఖర్చులు కొను వారే భరించవలయును. 12 పుస్తకములు ఒకే దఫాను కొనువారికి ఒక పుస్తకము బహుమతిగా నియ్యబడును. దీని వెల రూ 0-8-0 లు. ఆకుల పాపారావునాయుడు, కల్లివర్ రాజమర్రి. Or పిల్లారి శెట్టి లక్ష్మీకవితారావునాయుడు, జవల్ మర్చెంటు, కాకినాడ.

కుంకుమపువ్వు. సృష్టమును నిర్మలము సగు కుంకుమపువ్వు మాపద్ధ దొరకును కొనునాడు సూర్యమా ర్కును గమనింపుడు. కరస్పాండెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:— ఎస్ నారాయణ అందు కంపెనీ. 21, హమ్మంపేడి, బొంబాయి. ఇశాం! ఇండియానుహిమ. ఇశాం! ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విస్తీర్ణ విశేషములను అనేక కాన్త్రులలోనుండి గ్రహించి లోక తేమమును గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ ములో జన్మించిన ప్రతిమన ఘృదును అవశ్యముగా జనన కలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు. వైద్యశాస్త్ర ము: కేసర్ గోవింద్, ఆతి: కనిగ్రహ జ్యోతిషశాస్త్రము, 157 బ్రాడ్వే, 98 మాంటుకోడు, మద్రాసు.

ఉమ్మిడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, మరాపు వర్తకులు, మద్రాసు ఉమ్మి. 80తి విలాసము:—“ఉమ్మిడియార్” ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిలేమక కంపు లున్ను వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను బేడకాసులు అణకానులున్ను బంగారపు నగలు న్ను సైరాళ్ళుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్ళును కావలసినవారు మా కాలలాగులను తెప్పించుకొని ధగలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డరు పెంపుకురని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఉచితము. ఆంధ్రరాజ్యైక్యములం బొందు మార్గమును మాపు గ్రంథము. దీనిలో ఆంధ్రరాజ్యమైన 20 వైద్య విష యములున్నవి, కోరినవారికి గాని పోస్టేజిగాని లేక ఉచితముగా పంపబడును. రాజవైద్య నారా ిణజీ కేశవజీ. 20 చీబాబారి, మద్రాసు.